

Nr 17 A.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1918 kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående regleringen av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

A. Det civila pensionsväsendet.

1:o) I en till riksdagen den 14 januari 1918 avlåten proposition, nr 15, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att extra provinsialläkaren i Fässbergs distrikt *Knut Arkadius Belfrage* må, därest han före den 1 augusti 1918 till vederbörande ingivit ansökning om avsked från sin nämnda befattning, äga att från och med månaden näst efter den, under vilken avsked blivit honom beviljat, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1,500 kronor att av det å tionde huvudtiteln uppförda förslagsanslag för gäldande av statens andel i kostnaden för pensionering av extra provinsialläkare utbetalas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 30 december 1911 angående rätt till pension för vissa extra provinsialläkare, som icke äro delägare i extra provinsialläkarnas pensionskassa.

Angående rätt till pension för e. provinsialläkaren K. A. Belfrage.

Beträffande den i ärendet förebragta utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag.

Utskottet, som icke funnit något att erinra emot Kungl. Maj:ts ifrågakvarande framställning, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 15 må vinna riksdagens bifall.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 8 saml. 14 a häft. (Nr 17 A.)

Angående
delaktighet i
lasarettsläkarnas
pensionskassa
för läkare vid
lasarettet i
Norrköping.

2:o) I en den 8 februari 1918 till riksdagen avlåten proposition nr 75 har Kungl. Maj:t, med åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att, därest av Kungl. Maj:t föreskrift meddelas därom, att blivande läkare vid lasarettet i Norrköping skola tillsättas i den ordning, lasarettssadgan den 18 oktober 1901 föreskriver, den i § 2 av reglementet för lasarettsläkarnas pensionskassa den 13 november 1903 innehållna bestämmelsen, att läkaren vid nämnda lasarett icke må vara delägare i kassan, må upphöra att gälla.

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl hänvisar utskottet till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet får, med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att därest av Kungl. Maj:t föreskrift meddelas därom, att blivande läkare vid lasarettet i Norrköping skola tillsättas i den ordning, lasarettssadgan den 18 oktober 1901 föreskriver, den i § 2 av reglementet för lasarettsläkarnas pensionskassa den 13 november 1903 innehållna bestämmelsen, att läkaren vid nämnda lasarett icke må vara delägare i kassan, må upphöra att gälla.

Angående
förbättring av
pensioneringen
från handelsflottans
pensionsanstalt.
[1 o. 2.]

3:o) Uti den till riksdagen den 14 januari innevarande år avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkterna 1 och 2 under tionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1919 under riksstatens tionde huvudtitel bevilja dels till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag å 31,000 kronor, dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag, högst 31,000 kronor.

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1918 (10 h. t. sid. 2).

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning, hemställer,

att riksdagen må å extra stat för år 1919 under riksstatens tionde huvudtitel bevilja dels till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag å 31,000 kronor, dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag, högst 31,000 kronor.

4:o) I punkt 3 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till höjande av det såsom bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. uppförda ordinarie anslaget, för närvarande utgörande 145,780 kronor, bevilja ett belopp av 11,496 kronor; kommande omförmälda anslag härigenom att uppgå till 157,276 kronor.

Angående statsbidraget till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid 85).

[3.]

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till höjande av det såsom bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. uppförda ordinarie anslaget, för närvarande utgörande 145,780 kronor, bevilja ett belopp av 11,496 kronor; kommande omförmälda anslag härigenom att uppgå till 157,276 kronor.

5:o) I punkt 4 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för beredande, enligt av riksdagen godkända grunder, av tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna anvisa under riksstatens tionde huvudtitel på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag å 45,000 kronor.

Angående beredande av tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 87).

[4.]

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för beredande, enligt av riksdagen godkända grunder, av tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna anvisa under riksstatens tionde huvudtitel på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag å 45,000 kronor.

Angående
bidrag till
folkskol-
lärares pen-
sionering.

[5.]

6:o) I punkt 5 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid folkskolor beräkna för ändamålet, i vad det avser pensionsreglering, en ökning av det ordinarie anslaget till bidrag till folkskollärares pensionering med 3,650,000 kronor till 4,331,892 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet främdeles att avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Angående
Bidrag till
småskollära-
res m. fl.
ålderdoms-
understöds-
anstalt.

[6.]

7:o) I punkt 6 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det under riksstatens tionde huvudtitel på ordinarie stat under rubriken: bidrag till småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt uppförda förslagsanslaget från dess nuvarande belopp 250,000 kronor till 330,000 kronor eller med 80,000 kronor.

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl hänvisar utskottet till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 88).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det under riksstatens tionde huvudtitel på ordinare stat under rubriken: bidrag till småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, uppförda förslagsanslaget från dess nuvarande belopp, 250,000 kronor, till 330,000 kronor eller med 80,000 kronor.

Angående
tillfälliga
understöd åt
pensionerade
kronofögare.

[7.]

8:o) I punkt 7 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat under tionde huvudtiteln för år 1919 uppföra ett förslagsanslag av 2,000 kronor för utdelande av tillfälliga

understöd åt pensionerade kronojägare, under villkor att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter och antingen erhållit avsked med pension från allmänna indragningsstaten till belopp understigande 500 kronor eller ock under år 1908 erhållit avsked med avkortad pension från anslaget till pensionering av civila tjänst innehavare, samt att i avseende å understödets storlek iakttages, att detsamma jämte den utgående pensionen icke må tillsammans överstiga 500 kronor.

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl hänvisar utskottet till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 110).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må å extra stat under tionde huvudtiteln för år 1919 uppföra ett förslagsanslag av 2,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, under villkor att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter och antingen erhållit avsked med pension från allmänna indragningsstaten till belopp understigande 500 kronor eller ock under år 1908 erhållit avsked med avkortad pension från anslaget till pensionering av civila tjänst innehavare, samt att i avseende å understödets storlek iakttages, att detsamma jämte den utgående pensionen icke må tillsammans överstiga 500 kronor.

9:o) I punkt 8 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva att avlidne stallbetjanten vid Flyinge hingstdepå Erik Andersson Hennings änka Elna Henning, född Åkesson, samt bemälda makars barn Erik Tage Waldemar, Sigurd Ernfrid Engelbrekt, Elsa Dagny Constance, Stig Allan Reinhold och Naima Ingeborg må från och med den 1 juli 1918 från det å riksstatens tionde huvudtitel uppförda förslagsanslag till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete uppbära livräntor i enlighet med bestämmelserna i lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 och beräknade efter en årlig arbetsförtjänst för Henning av 1,200 kronor.

*Angående
livräntor till
stallbetjanten
E. Andersson
Hennings
änka och barn.*

[8.]

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 118).

Utskottet får, med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att avlidne stallbetjänten vid Flyinge hingstdepå Erik Andersson Hennings änka Elna Henning, född Åkesson, samt bemälda makars barn Erik Tage Waldemar, Sigurd Ernfrid Engelbrekt, Elsa Dagny Constance, Stig Allan Reinhold och Naima Ingeborg må från och med den 1 juli 1918 från det å riksstatens tionde huvudtitel uppförda förslagsanslag till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete uppbära livräntor i enlighet med bestämmelserna i lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 och beräknade efter en årlig arbetsförtjänst för Henning av 1,200 kronor.

B. Det militära pensionsväsendet.

Angående
dels höjning
av ordinarie
anslaget för
bidrag till
pensionering
av änkor och
barn efter
befäl och
underbefäl
med vederlikar
vid armén,
dels ock ett
därmed sam-
manhängande
extra ordina-
rie anslag.
[9 o. 10.]

10:o) I punkterna 9 och 10 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 131,424 kronor, med 2,937 kronor till 134,361 kronor, dels ock till förstärkande av det i 1917 och 1918 års riksstater för samma ändamål uppförda anslag å extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av högst 6,178 kronor.

Utredningen i detta ämne återfinnes i statsrådsprotokollet över lantförsvärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 29).

Med biträdande av Kungl. Maj:ts föreliggande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må *dels* höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget

för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armen, nu 131,424 kronor med 2,937 kronor till 134,361 kronor, dels ock till förstärkande av det i 1917 och 1918 års riksstater för samma ändamål uppförda anslag å extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av högst 6,178 kronor.

11:o) I punkt 11 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under riksstatens tionde huvudtiteln å extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av 3,500,000 kronor, att användas såväl till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att avstå de för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående.

Angående extra anslag till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner.

[11.]

I fråga om utredning i ämnet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid 31).

Utskottet hemställer,

att riksdagen må under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av 3,500,000 kronor, att användas såväl till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att avstå de för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående.

12:o) I punkt 12 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 16,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén i enlighet med de av Kungl. Maj:t med 1907 års riksdag bestämda grunder.

Angående understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén.

[12.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 32).

Med tillstyrkande av detta förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 16,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén i enlighet med de av Kungl. Maj:t med 1907 års riksdag bestämda grunder.

Angående
tillfälligt un-
derstöd åt f.
d. förråds-
vaktmästare.
[13.]

13:o) I punkt 13 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under tionde huvudtiteln å extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst 835 kronor, för utdelande av tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare under villkor: att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt att understödet för envar bestämmes till sådant belopp, att det, jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa, uppgår till 300 kronor.

Beträffande den i ärendet framlagda utredningen får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 33).

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

Angående
förhöjning av
anslaget för
bidrag till
flottans pen-
sionskassas
gratialfond
[14.]

14:o) I punkt 14 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond, nu 31,100 kronor, med 2,000 kronor till 33,100 kronor.

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 62).

Med biträdande av Kungl. Maj:ts föreliggande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond nu 31,100 kronor med 2,000 kronor till 33,100 kronor.

15:o) I punkt 15 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmannen vid Norrlands 1:a båtsmanskompani nr 156 *Anders Olof Hällén* må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

Angående
pension till
förre båts-
mannen A. O.
Hällén
[15.]

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över sjöförsvärens ärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 68).

Med biträdande av detta förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att förre båtsmannen vid Norrlands 1:a båtsmanskompani nr 156 *Anders Olof Hällén* må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

16:o) I punkt 16 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmannen vid Gottlands 1:a kompani nr 34 *Johan Rudolf Håkansson Nymoe* må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

Angående
pension till
förre båts-
mannen J. R.
Håkansson
Nymoe.
[16.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över sjöförsvärens ärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 69).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att förre båtsmannen vid Gottlands 1:a kompani nr 34 *Johan Rudolf Håkansson Nymoe* må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

17:o) I punkt 17 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat under riksstatens tionde huvudtitel för år 1919 anvisa ett förslagsanslag å 3,000 kronor att användas för utdelande av tillfälliga understöd åt f. d. stammanskap vid marinen (utom båtsmän) och skeppsgossar, vilka pensionerats enligt reglementet för

Angående
tillfälliga un-
derstöd åt f. d.
stammanskap
vid marinen.
[17.]

pensionering av flottans och lotsverkets gemenskap den 31 oktober 1879, under villkor:

att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter,

att understöd till manskap, som erhållit pension på grund av uppnådd levnads- och tjänstålder, skall utgå med 200 kronor, samt

att understöd till manskap och skeppsgossar, som erhållit pension på grund av skada eller sjukdom, ådragen under tjänstutövning, må på därom gjord ansökning och efter i varje särskilt fall verkställd prövning av behovet och dess sammanhang med den ådragna skadan eller sjukdomen beviljas, med iakttagande att pensionen och understödet icke må tillsammans överstiga det belopp, som skolat utgå såsom livränta vid tillämpning av förordningen den 18 juni 1909 angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid 67).

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning, hemställer,

att riksdagen må å extra stat under riksstatens tionde huvudtitel för år 1919 anvisa ett förslagsanslag å 3,000 kronor att användas för utdelande av tillfälliga understöd åt f. d. stammanskap vid marinen (utom båtsmän) och skeppsgossar, vilka pensionerats enligt reglementet för pensionering av flottans och lotsverkets gemenskap den 31 oktober 1879, under villkor:

att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter,

att understöd till manskap, som erhållit pension på grund av uppnådd levnads- och tjänstålder, skall utgå med 200 kronor, samt

att understöd till manskap och skeppsgossar, som erhållit pension på grund av skada eller sjukdom, ådragen under tjänstutövning, må på därom gjord ansökning och efter i varje särskilt fall verkställd prövning av behovet och dess sammanhang med den ådragna skadan eller sjukdomen beviljas, med iakttagande att pensionen och understödet icke må tillsammans överstiga det belopp, som skolat utgå såsom livränta vid tillämpning

av förordningen den 18 juni 1909 angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär-tjänstgöring.

18:o) I punkt 18 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1919 under tionde huvudtiteln uppföra ett förslagsanslag av 17,030 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt f. d. förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare vid marinen, vilka pensionerats enligt bestämmelser, äldre än dem, som meddelats genom nådiga kungörelsen den 25 november 1910, under villkor:

Angående tillfälliga understöd åt f. d. daglönare vid marinen.

[18.]

att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt

att understödet bestämmes för den, som, utan att erhålla invalidunderhåll, i pension från flottans pensionskassa uppbär mindre än 200 kronor årligen, till det belopp, som erfordras för att understödet och pensionen tillsammans skola uppgå till 300 kronor, för den, som i sådan pension eller i dylik pension jämte invalidunderhåll åtnjuter tillhopa från och med 200 kronor till och med 307 kronor årligen, till 100 kronor samt för den, som i sådan pension bekommer 400 kronor eller 500 kronor årligen, till 50 kronor.

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 64).

Utskottet, som icke haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts framställning i ämnet må vinna riksdagens bifall.

19:o) I punkt 19 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1919 under tionde huvudtiteln uppföra ett förslagsanslag å 9,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd å sådana f. d. befattningshavare vid lotsverket, som pensionerats enligt bestämmelser, äldre än dem, som med 1915 års ingång blivit tillämpliga å personalen vid lotsverket, under villkor:

Angående tillfälliga understöd åt f. d. befattningshavare vid lotsverket.

[19.]

att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter; samt

att understödet bestämmes till 100 kronor, dock att understödet

för den, som i pension jämte pensionsförhöjning uppbär mindre än 250 kronor årligen, skall utgå med det belopp, som erfordras för att understödet och pensionen jämte pensionsförhöjningen tillsammans skola uppgå till 350 kronor, samt att understödet tillsammans med pensionen jämte pensionsförhöjningen icke i något fall må överstiga 550 kronor.

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 65).

Utskottet, som icke haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts framställning i ämnet må av riksdagen bifallas.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Aug. lantförvarsdepartementet.

Angående
pension åt
förrer
artilleristen
P. Bengtsson.
[20.]

20:o) I punkt 20 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förrer artilleristen *Per Bengtsson* må under sin återstående livstid uppbära en årlig pension å allmänna indragningsstaten till så stort belopp, att densamma jämte honom tillkommande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till 500 kronor för år räknat, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han frånträder sin nuvarande anställning.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 34).

Utskottet får, med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att förrer artilleristen *Per Bengtsson* må under sin återstående livstid uppbära en årlig pension å allmänna indragningsstaten till så stort belopp, att densamma jämte honom tillkommande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till femhundra kronor för år räknat, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han frånträder sin nuvarande anställning.

21:o) I punkt 21 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att tygarbetaren vid Karlsborgs tygstation *Karl Gustaf Dufva* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han frånträder sin anställning vid tygstationen.

Angående
pension åt
tygarbetaren
K. G. Dufva.
[21.]

Till statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1917 har departementschefen i ämnet anfört följande:

»I skrivelse till arméförvaltningens artilleridepartement den 2 mars 1917 har *tygmästaren å Karlsborg* med anledning av därom gjord framställning anhållit om utverkande av pension åt tygarbetaren vid Karlsborgs tygstation *Karl Gustaf Dufva*, som, med vissa avbrott, i omkring 45 år haft anställning i kronans tjänst, men nu till följd av sjuklighet vore urståndsatt att med eget arbete försörja sig.

Av skrivelsen åtföljande frejd- och läkarbetyg samt av tygmästarens i övrigt lämnade uppgifter inhämtas, att *Dufva*, som är född den 20 december 1856, under åren 1872—1905 i mån av arbetstillgång med längre eller kortare avbrott arbetat vid Karlsborgs fästningsbyggnad, till dess han den 8 augusti 1906 anställdes vid Karlsborgs tygstation, där han ännu kvarstår såsom tygarbetare; att han, som har hustru och fem barn, varav ett minderårigt, samt ett minderårigt fosterbarn, alltid själv utan understöd av stat eller kommun underhållit sin familj, ehuru han utöver egen stuga på ofri grund jämte därtill hörande täppa ej ägt andra tillgångar än sin arbetsförtjänst vid tygstationen, vilken under åren 1912—1916 i medeltal utgjort 774 kronor 91 öre för år; att han på grund av det ofta avbrutna arbetet vid fästningsbyggnaden icke kunnat beräkna 30 år i statens tjänst och därför icke kunnat föreslås till erhållande av nådevedermäle, vartill han eljest varit berättigad, då han av tygmästaren erhållit vitsord såsom en skötsam och redbar person, vilken alltid såväl i som utom tjänsten visat ett hedrande uppförande; samt att han, som åtnjuter medborgerligt förtroende, nu är sjuklig och oförmögen till ihållande arbete.

Med underdånig skrivelse den 7 april 1917 hava *arméförvaltningens artilleri- och fortifikationsdepartement* överlämnat handlingarna i ärendet samt därvid för egen del anfört, att departementen ansåge billigt, att *Dufva* efter avskedstagandet genom pension bereddes någon hjälp till livsuppehälle. Med hänsyn till *Dufvas* tjänstetid ävensom till de belopp, som förut av riksdagen i liknande fall beviljats såsom pension, syntes ett belopp av 300 kronor för år skäligt. Departementen hemställde

därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja Dufva en årlig pension av 300 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han frånträtt sin anställning vid tygstationen.

Statskontoret har tillstyrkt den gjorda framställningen.»

Motion II: 26.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Berg* i Munkfors väckt motion nr 26, vari hemställts, att, »då det sedan flera år tillbaka varit praxis, att riksdagen beviljat dylika arbetare ett något högre belopp och med hänsyn till de dyra tider, som rådde, riksdagen måtte besluta höja det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet med 100 kronor eller till sammanlagt 400 kronor, att från allmänna indragningsstaten utgå till Karl Gustaf Dufva från och med månaden näst efter den, under vilken han frånträder sin anställning vid tygstationen».

Utskottet.

Såsom i motionen erinras, har riksdagen tillförne i likartade fall beviljat ett pensionsbelopp av 400 kronor och anser sig utskottet vid sådant förhållande böra tillstyrka bifall till den i ämnet väckta motionen.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med bifall till den i ämnet väckta motionen, må medgiva, att tygarbetaren vid Karlsborgs tygstation Karl Gustaf Dufva må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyra hundra kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han frånträder sin anställning vid tygstationen.

*Angående
pension åt
vaktmästaren
F. W. Klint.*

22:o) I en till riksdagen den 25 januari 1918 avlåten proposition nr 42 har Kungl. Maj:t, under återopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid artilleristabens lokaler i Stockholm *Frans Wilhelm Klint* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 800 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin nämnda befattning.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som ej haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att vaktmästaren vid artilleristabens lokaler i Stockholm Frans Wilhelm Klint må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av åtta hundra kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin nämnda befattning.

23:o) I punkt 22 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. fanjunkaren i Norrbottens regemente *Karl Rudolf Hjalmar Stjernberg* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor, att utgå från och med den 1 juni 1917.

Angående
pension åt f. d.
fanjunkaren i
Norrbottens
regemente
K. R. H.
Stjernberg.
[22.]

Beträffande de till stöd för framställningen anförda skäl får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över lantförsvärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 36).

Utskottet har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att f. d. fanjunkaren i Norrbottens regemente *Karl Rudolf Hjalmar Stjernberg* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av femhundra kronor, att utgå från och med den 1 juni 1917.

24:o) I en till riksdagen den 25 januari 1918 avlåten proposition, nr 43, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokoll över lantförsvärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att musikfanjunkaren i Norra Skånska infanteriregementet, musiksergeanten av första klassen vid regementet *Emil Johan August Schliwa* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 900 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin innehavande beställning vid regementet.

Angående
pension åt
musikfanjun-
karen E. J.
A. Schliwa.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

Angående
pension åt
förra fäst-
ningsbygg-
nadsarbetaren
J. G. Frank.
[23.]

25:o) I punkt 23 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra fästningsbyggnadsarbetaren *Johan Gustaf Frank* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor, att utgå från och med år 1918.

Till statsrådsprotokollet över lantförvarsärenden den 31 december 1917 har departementschefen i ämnet anfört följande:

»Uti en till arméförvaltningens fortifikationsdepartement ingiven skrift har förra fästningsbyggnadsarbetaren *Johan Gustaf Frank* anhållit att komma i åtnjutande av något statsunderstöd på sin ålderdom i form av pension.

Över ansökningen har yttrande infordrats från *fortifikationsbefälhavaren å Karlsborg*, av vilket yttrande jämte övriga handlingar i ärendet inhämtas, att Frank, som är född den 22 mars 1858, under tre år haft fast anställning vid Göta artilleriregemente och därunder förhållit sig »troget och väl»; att han i något mer än 24 år tjänstgjort vid fästningsbyggnaden å Karlsborg samt med plikttrohet och flit fullgjort sina åligganden; att han enligt läkarintyg lider av hjärtfel och på grund därav är mindre arbetsför; samt att han äger en jordlott om cirka 1 1/2 tunnland med en därå uppförd liten stuga.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* uti underdånig skrivelse den 14 april 1917 anfört, att, ehuru Frank ej till fullo i avseende å ålder och tjänstetid uppfyllde de av departementet tillämpade villkor för tillstyrkan av pension, departementet likväl ansåge sig böra på grund av Franks sjukdom och oförmåga att försörja sig tillstyrka, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att bevilja Frank pension från allmänna indragningsstaten å 300 kronor om året, att utgå från och med år 1918.

Statskontoret har tillstyrkt framställningen.

För beviljandet av pension åt förutvarande fästningsbyggnadsarbetare har i allmänhet fordrats, att vederbörande uppnått 60 levnadsår och 30 tjänstår. Härifrån har dock i ömmande fall undantag gjorts. Med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst angående Franks arbetsförhet och ekonomiska förhållanden, synes det mig billigt, att undantag från nyssnämnda villkor jämväl i förevarande fall göres.»

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Berg* i Munkfors väckt motion nr 25, vari motionären hemställt, att riksdagen måtte, »med hänsyn till den dyrtid som råder och att riksdagen förut beviljat ett högre belopp åt dylika arbetare», bevilja Frank en årlig pension av 400 kronor. Motion 11: 25.

Under hänvisning till vad utskottet här ovan under punkten 21:o) anført i fråga om beloppet av den för tygarbetaren *Dufva* föreslagna pensionen har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till motionärens framställning. Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med bifall till den i ämnet väckta motionen, må medgiva, att förre fästningsbyggnadsarbetaren *Johan Gustaf Frank* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyra hundra kronor, att utgå från och med år 1918.

26:o) I en till riksdagen den 8 februari 1918 avlåten proposition, nr 79, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre fästningsbyggnadsarbetaren *Carl August Johansson Lundin* må från och med 1918 års början under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.

Angående
pension åt
fästningsbygg-
nadsarbetaren
C. A. J. Lundin.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som ej haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

Bihang till riksdagens protoko'l 1918. 8 saml. 14 a häft. (Nr 17 A.) 3

att riksdagen må medgiva, att förre fästningsbyggnadsarbetaren Carl August Johansson Lundin må från och med 1918 års början under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyra hundra kronor.

Angående
pension åt
f. d. arbetarna
vid
Borghamn
kalkstensbrott
A. G. Björk,
J. Gustafsson
och C. A. Pettersson.

27:o) I punkt 24 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att envar av förutvarande arbetarna vid Borghamn kalkstensbrott *A. G. Björk, J. Gustafsson* och *C. A. Pettersson* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigats från sin anställning vid nämnda kalkstensbrott.

[24.]

Till statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1917 har departementschefen i ämnet anfört följande:

»Till arméförvaltningens fortifikationsdepartement hava från f. d. arbetarna vid kronans kalkstensbrott å Borghamn *A. G. Björk, J. Gustafsson* och *C. A. Pettersson* inkommit ansökningar om erhållande av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande angående sökandenas levnad-förhållanden:

Björk, som är född den 26 oktober 1851, har arbetat vid kalkstensbrottet för Karlsborgs fästningsbyggnad under en tid av 25 år 10 månader. Enligt ansökningen bifogat läkarbetyg är Björk på grund av ytterligt försvagad syn å vänstra ögat samt revbensbrott i vänstra sidan oförmögen att med eget arbete försörja sig. Han är därjämte så gott som medellös.

Gustafsson, som är född den 18 augusti 1846, har arbetat vid stenbrottet under 22 år 10 månader. Han är fader till fem oförsörjda barn och äger icke några tillgångar förutom en stuga, som dock icke är taxerad till 500 kronor. Till följd av olycksfall i arbete har han fått två fingrar å högra handen krökta, varigenom denna blivit föga brukbar, samt vid ett annat olyckstillfälle fått tre revben knäckta, vilket medför stora svårigheter för honom att deltaga i något arbete. På grund härav och i följd av hans höga ålder har hans arbetsförmåga i hög grad nedsatts, varför han icke genom eget arbete kan försörja sig och sin familj.

Pettersson, vilken är född den 11 maj 1853 och arbetat vid stenbrottet under en tid av 21 år 10 månader, är ägare till en lägenhet, taxerad till 600 kronor, men är i övrigt medellös. Han lider av kronisk

luftrörskatarr med hosta, astma och andnöd vid mera ansträngande arbete. Detta i förening med inträdande ålderdom har åstadkommit, att han numera är oförmögen att med eget arbete försörja sig.

Kommandanten å Karlsborg har uti infortrat yttrande tillstyrkt ansökningarna samt meddelat, att sökandena under den tid de varit anställda vid Borghamns kalkstensbrott med plikttrohet utfört sitt arbete och iakttagit en hedrande vandel.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* uti underdånig skrivelse den 25 april 1917 anfört följande:

Departementet ansåge, att till de för var och en av sökandena uppgivna tjänstgöringstiderna, vilka, enligt vad departementet inhämtat, utgjorde summor av de månader och dagar av särskilda år, då sökandena verkligen utfört arbete vid fästningsbyggnaden, borde läggas de vintertider, de stått till kronans förfogande, utan att något arbete kunnat utföras eller arbetsförtjänst erhållas. Därigenom komme sökandena att väl uppfylla de för pensions erhållande vanligen stadgade villkoren (30 tjänste- och 60 levnadsår). Med anledning härav och då departementet funne synnerligen ömmande omständigheter föreligga för samtliga sökandena, hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bevilja envar av Björk, Gustafsson och Pettersson en pension av 300 kronor, att utgå från allmänna indragningsstaten.

Statskontoret har uti den 21 maj 1917 avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot vad arméförvaltningens fortifikationsdepartement sålunda hemställt, samt föreslagit, att pensionerna måtte bestämmas att utgå från och med månaden näst efter den, då entledigandet från anställning vid Borghamns kalkstensbrott ägt rum.

Vad i ärendet blivit upplyst synes mig till fullo motivera en framställning till riksdagen om beredande åt ifrågavarande arbetare av pension till det belopp, 300 kronor, som förut i liknande fall beviljats.»

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom *Motion II: 64.* andra kammaren av herr *Borggren* väckt motion, nr 64, däri hemstälts, att, då i liknande fall såväl vid 1916 som 1917 års riksdag beviljats understöd till ett årligt belopp av 400 kronor, ifrågavarande pensioner måtte bestämmas till nämnda belopp.

Utskottet.

Med hänsyn till vad motionären sålunda anført, anser sig utskottet böra tillstyrka bifall till motionen och hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med bifall till den i ämnet väckta motionen, må medgiva, att envar av förutvarande arbetarna vid Borghamns kalkstensbrott A. G. Björk, J. Gustafsson och C. A. Pettersson må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyrahundra kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigats från sin anställning vid nämnda kalkstensbrott.

Angående
pension åt för-
rådsdrängen
G. Larsson-
Ståhl samt
fästningsbygg-
nadsarbetar-
na J. Svens-
son-Ed, F. O.
Florin och A.
Andersson.
[25.]

28:o) I punkt 25 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, dels att förrådsdrängen vid Karlsborgs fästningsbyggnad Gustaf Larsson-Ståhl må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller entledigande från sin anställning vid fästningsbyggnaden, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära, utöver honom tidigare tillerkänd pension, ytterligare ett årligt pensionsbelopp av 100 kronor, dels ock att envar av arbetarna vid nämnda fästningsbyggnad Johan Svensson-Ed, Frans Oskar Florin och Alexander Andersson må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigats från sin anställning vid fästningsbyggnaden.

Till det i nästföregående punkt omförmälda statsrådsprotokollet har departementschefen i ämnet anført följande:

»Med skrivelse till arméförvaltningens fortifikationsdepartement den 10 april 1917 har *fortifikationsbefälhavaren å Karlsborg* överlämnat dels en av förrådsdrängen vid Karlsborgs fästningsbyggnad Gustaf Larsson-Ståhl ingiven ansökan om förhöjning av honom tidigare beviljad pension, dels ock från följande arbetare vid nämnda fästningsbyggnad inkomna ansökningar om pension, nämligen timmermannen Johan Svensson-Ed, stenarbetaren Frans Oskar Florin och timmermannen Alexander Andersson.

Fortifikationsbefälhavaren har rörande omförmälda sökande meddelat följande:

Larsson-Ståhl, som vore 75 år gammal och varit anställd vid Karlsborgs fästningsbyggnad under ej mindre än 57 år, hade av 1907

års riksdag beviljats en årlig pension av 300 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigats från fästningsbyggnaden. Han kvarstode emellertid ännu i tjänst, men vore nu enligt läkarintyg oförmögen till arbete, varför han måste avgå från byggnadsarbetet.

Svensson-Ed, som vore 57 år gammal, hade tjänstgjort vid fästningsbyggnaden under 32 års tid. Enligt ansökningsvidfogat läkarintyg hade han under arbetet vid fästningsbyggnaden förlorat sitt ena öga, varför han av riks försäkringsanstalten uppbure livränta med 75 kronor årligen. Genom nämnda lyte hade han blivit mindre arbetsför och vore tillika, då han icke ägde någon förmögenhet, helt beroende av sin arbetskraft.

Florin, som uppnått en ålder av 56 år, hade tjänat såsom stamanställd i 3 år samt såsom arbetare vid fästningsbyggnaden, där han ännu kvarstode, i 27 år. Enligt läkarbetyg hade Florin på grund av starr nedsatt synförmåga och lede av kronisk muskelreumatism samt vore till följd därav mindre arbetsför. Han vore därjämte medellös.

Andersson hade tjänat vid fästningsbyggnaden i närmare 29 år och kvarstode även i arbete men vore nu vid uppnådda 60 år mindre arbetsför. Han lede enligt läkarintyg av muskelreumatism, reumatisk nervvärk i högra höften och benet samt högersidigt ljumskbräck.

Med hänsyn till den rådande dyrtiden ansåge fortifikationsbefälhavaren pensionsbeloppen för ifrågavarande arbetare skäligen böra bestämmas till 600 kronor för år.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement har, med överlämnande av handlingarna i ärendet, uti underdånig skrivelse den 14 april 1917 anført, att departementet, med hänsyn därtill att sökandenas tjänstgöring vid fästningsbyggnaden i allmänhet icke pågått året runt, icke ansåge sig kunna tillstyrka högre pension än 300 kronor. Härifrån borde dock undantag göras för Larsson-Ståhl, vilken i betraktande av dels den långa tid han varit i kronans tjänst, dels därav att han städse tjänstgjort hela året, borde komma i åtnjutande av ett högre belopp eller 600 kronor. Svensson-Ed och Florin hade väl ännu ej uppnått 60 år, men på grund av deras sjukdom ansåge sig fortifikationsdepartementet böra förorda deras ansökningar om pension. Med anledning härav hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bevilja dels åt Larsson-Ståhl en pension av 600 kronor, dels åt envar av Svensson-Ed, Florin och Andersson en pension av 300 kronor, samtliga att utgå från allmänna indragningsstaten, för var och en från och

med månaden näst efter den, under vilken han entledigats från sin anställning vid fästningen.

Uti häröver den 8 maj 1917 avgivet utlåtande har *statskontoret* anfört, att vad beträffade frågan om att åt förrådsdrängen Larsson-Ståhl bereda förhöjd pensionsförmån, ämbetsverket visserligen med hänsyn till hans ovanligt långa tjänstetid ansåge skäl föreligga till beredande av någon förbättring, men syntes densamma böra begränsas så, att sammanlagda pensionsförmånen uppginge till 400 kronor. Utöver redan beviljad pension syntes därför böra åt honom utverkas en ytterligare pension å 100 kronor. Mot vad arméförvaltningens fortifikationsdepartement föreslagit i fråga om beredande av pension åt arbetarna Svensson-Ed, Florin och Andersson, hade statskontoret icke något att erinra.

På de av vederbörande myndigheter anförda skäl anser även jag mig böra tillstyrka, att förrådsdrängen Larsson-Ståhl beredes någon pensionsförhöjning, likasom också, att pension tillerkännes arbetarna Svensson-Ed, Florin och Andersson. Vad pensionstillägget till den förstnämnde beträffar, synes mig detsamma, såsom statskontoret föreslagit, böra begränsas till 100 kronor. För de tre övriga sökande torde pensionsbeloppen i överensstämmelse med fortifikationsdepartementets av statskontoret tillstyrkta hemställan böra bestämmas till 300 kronor.»

Motion II: 41.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Edbom* väckt motion, nr 41, däri hemställts, att pensionerna måtte bestämmas till följande belopp, nämligen för Larsson-Ståhl till 200 kronor utöver förut beviljad pension eller således sammanlagt 500 kronor, för Svensson-Ed till 425 kronor samt till vardera av Florin och Andersson 400 kronor.

Till stöd för motionen har anförts följande:

»Undertecknad, som även delar Kungl. Maj:ts åsikt, att omförmälda personer böra pensioneras, finner dock, dels på grund av tidsläget, dels på grund av de ytt-randen, som vissa myndigheter haft i saken, att de föreslagna pensionsbeloppen äro för små.

Gustaf Larsson-Ståhl har enligt handlingarna varit i statstjänst i icke mindre än 57 år, och hava myndigheterna, då han nu efter uppnådda 75 år på grund av sjukdom nödgas avgå från sin befattning, föreslagit, att hans pension höjes till 600 kronor. Jag anser att detta belopp vore skäligt, men på grund av de stora anspråk som ställas på statskassan nödgas jag stanna vid att föreslå en höjning av hans pension med 200 kronor till 500 kronor.

Johan Svensson-Ed har en tjänstetid av 32 år. Han har dock enligt läkare-intyg styrkt, att han under arbetet förlorat sitt ena öga. På grund av detta olycks-

fall uppbär han en livränta av 75 kronor om året. Detta är enligt min mening ett allt för litet belopp för så stor nedsättning av arbetsförmågan som förlusten av ett öga är. Jag anser därför, att staten, då han på grund av sjukdom måste avgå från sin anställning, bör bereda honom en pension som jämte hans livränta uppgår till 500 kronor.

Florin, som har en tjänstetid av sammanlagt 30 år, och Andersson av 29 år, äro nu enligt läkareintyg på grund av sjukdom mindre arbetsföra. På grund av den rådande dyrtiden böra deras pensioner bestämmas till 400 kronor, detta så mycket mer som 1916 och 1917 års riksdagar i flera fall beviljade detta belopp till med dem jämställda arbetare. De förberedande myndigheterna föreslå i alla dessa fall ett pensionsbelopp av 600 kronor. Enligt i handlingarna tillgängliga uppgifter äro dessa arbetare i små ekonomiska omständigheter och äro därför helt i beroende av det understöd staten kan lämna dem.»

Vad först angår den för Larsson-Ståhl föreslagna tilläggspensionen, hava såväl fortifikationsbefälhavaren som arméförvaltningens fortifikationsdepartement ifrågasatt sådan höjning, att pensionen i sin helhet skulle utgå med 600 kronor. Motionären har stannat vid en höjning med 200 kronor, då pensionen alltså skulle uppgå till 500 kronor. Med hänsyn till den synnerligen långa tid av över 57 år, som Larsson-Ståhl varit anställd vid ifrågavarande fästningsbyggnad, och då han nu uppnått en ålder av 75 år, synes utskottet icke något vara att erinra mot att han erhåller en pension av 500 kronor. Utskottet får alltså tillstyrka motionärens framställning.

Utskottet.

Beträffande härefter frågan om pension åt Svensson-Ed framgår av handlingarna i ärendet, att denne under arbetet vid fästningsbyggnaden förlorat sitt ena öga och att han därför från riksförsäkringsanstalten uppbär en årlig livränta av 75 kronor. I likhet med motionären anser utskottet, att, då han nu på grund av sjukdom nödgas lämna den anställning, han under 32 års tid innehaft, en pension av 500 kronor, inberäknat förenämnda livränta, bör beredas honom, varför utskottet finner sig böra tillstyrka motionen även i denna del.

Vidkommande slutligen pensionsbeloppen för Andersson och Florin torde i överensstämmelse med vad i likartade fall tillförne beviljats dessa böra utgå enligt motionärens förslag med 400 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt med bifall till den i ämnet väckta motionen, må medgiva,
dels att förrådsdrängen vid Karlsborgs fästnings-

byggnad Gustaf Larsson-Ståhl må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller entledigande från sin anställning vid fästningsbyggnaden, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära, utöver honom tidigare tillerkänd pension, ytterligare ett årligt pensionsbelopp av två hundra kronor,

dels ock att envar av arbetarna vid nämnda fästningsbyggnad Johan Svensson-Ed, Frans Oskar Florin och Alexander Andersson må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension Svensson-Ed av fyrahundratjugufem kronor samt vardera av Florin och Andersson fyrahundra kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigats från sin anställning vid fästningsbyggnaden.

Angående
förhöjd
pension åt f.
arbetaren vid
Borghamns
kalkstensbrott
W. F. Brandt.

29:o) I punkt 26 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott *W. F. Brandt* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en till 300 kronor förhöjd årlig pension, att utgå från och med år 1918.

[26.]

Till det i punkt 27) omförmälda statsrådsprotokollet har departementschefen i ämnet anfört följande:

»Hos arméförvaltningens fortifikationsdepartement har förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott *W. F. Brandt*, vilken av 1909 års riksdag beviljats en årlig pension å allmänna indragningsstaten av 50 kronor att utgå från och med den 1 januari samma år, anhållit att komma i åtnjutande av förhöjd pension.

Av ansökningen bifogade intyg inhämtas, att *Brandt*, som är född den 28 december 1857, tjänstgjort såsom grenadjär vid Andra livgrenadjärregementet under 17½ år och därefter såsom arbetare vid Borghamns kalkstensbrott i nära 23 år; att han alltsedan ett olycksfall i arbetet för omkring 15 år sedan haft betydligt nedsatt arbetsförmåga och numera är oförmögen att med arbete försörja sig; att han, såvitt känt är, icke äger egna medel till sitt uppehälle; samt att han under sin anställning vid Borghamns kalkstensbrott städse ådagalagt nit och skicklighet i arbetet samt uppfört sig på ett i allo hedrande sätt.

Fortifikationsbefälhavaren a Karlsborg har i infördrat yttrande tillstyrkt ansökningen.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* uti underdånig skrivelse den 8 september 1917 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att bevilja Brandt en till 300 kronor förhöjd årlig pension, att från och med år 1918 utgå från allmänna indragningsstaten.

Statskontoret har uti avgivet utlåtande anført, att på grund av vad i ärendet blivit upplyst goda skäl syntes föreligga att bereda Brandt en till 300 kronor förhöjd pension; och tillstyrkte alltså statskontoret bifall till den av *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* gjorda hemställan.

Med hänsyn till sökandens långvariga anställning i statens tjänst och då det blivit styrkt, att han numera är oförmögen att med arbete försörja sig, finner jag skäligt, att förhöjd pension beredes honom med det av myndigheterna föreslagna belopp.»

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom *Motion 11: 65.* andra kammaren av herr *Borggren* väckt motion, nr 65, däri hemställts, att då riksdagen i liknande fall beviljat pension upp till 400 kronor, ifrågavarande pension måtte bestämmas till nämnda belopp.

Med hänsyn till vad motionären sålunda anført, auser sig utskottet *Utskottet.* böra tillstyrka, att pensionen till Brandt må utgå med ett till 400 kronor förhöjt belopp.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förvarande framställning och med bifall till den i ämnet väckta motionen, må medgiva att förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott W. F. Brandt må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en till fyrahundra kronor förhöjd årlig pension, att utgå från och med år 1918.

Angående
pension åt
f. sjukskö-
terskan vid
garnisons-
sjukhuset i
Stockholm
Ingrid
Linders.
[27.]

30:o) I punkt 27 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra sjuksköterskan vid garnisonsjukhuset i Stockholm *Ingrid Linders* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor, att utgå från och med den 1 augusti 1915.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över landförsvarsärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 44).

Utskottet har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att förra sjuksköterskan vid garnisonssjukhuset i Stockholm *Ingrid Linders* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sexhundra kronor, att utgå från och med den 1 augusti 1915.

Angående
pension åt
tygarbetaren
C. Andersson.
[28.]

31:o) I punkt 28 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att tygarbetaren vid Gottlands artillerikårs tygverkstäder *Carl Andersson*, må från och med månaden näst efter den, under vilken han frånträder sin anställning vid tygverkstäderna, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över landsförsvarsärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 48).

Med biträdande av detta förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att tygarbetaren vid Gottlands artillerikårs tygverkstäder *Carl Andersson* må från och med månaden näst efter den, under vilken han frånträder sin anställning vid tygverkstäderna, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Angående
pension åt f.
skräddarmä-
staren G. K.
K. Svedberg.
[29.]

32:o) I punkt 29 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre skräddarmästaren vid Livgardets till häst skrädderiverkstad *Georg Konrad Konstantin Svedberg* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension

av 600 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigats från sin anställning vid regementet.

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över lantförsvärens ärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 50).

Utskottet, som icke haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att förre skräddarmästaren vid Livgardets till häst skrädderiverkstad Georg Konrad Konstantin Svedberg må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sexhundra kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigats från sin anställning vid regementet.

33:o) I punkt 30 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att envar av vaktmästaren vid infanteriets skolor å Karlsborg *Johan Alfred Jonsson* och stalldrängen vid samma skolor *Karl Johan Andersson* må från och med månaden näst efter den, under vilken han efter uppnädd ålder av 60 år erhåller entledigande från sin anställning vid omförmälda skolor, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Angående
pension åt
vaktmästaren
J. A. Jonsson
och stall-
drängen *K. J.*
Andersson.
[30.]

Utskottet, som i fråga om den i ärendet framlagda utredningen tillåter sig hänvisa till statsrådsprotokollet över lantförsvärens ärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 52), hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

34:o) I punkt 31 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förrädsarbetarna *Carl Gustaf Hammarlund*, *Carl August Westerberg* och *Oskar Vilhelm Dahlgren* må från och med månaden näst efter den, varunder de erhålla entledigande från sin anställning vid Stockholms intendenturförråd, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, envar av Hammar-

Angående
pension åt
förräds-
arbetarna *C. G.*
Hammarlund,
C. A. Wester-
berg och O.
V. Dahlgren.
[31.]

lund och Westerberg till belopp av 500 kronor samt Dahlgren till så stort belopp, att pensionen jämte honom tillkommande årligt underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till sammanlagt 500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 54).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att förrådsarbetarna Carl Gustaf Hammarlund, Carl August Westerberg och Oskar Vilhelm Dahlgren må från och med månaden näst efter den, varunder de erbålla entledigande från sin anställning vid Stockholms intendenturförråd, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, vardera av Hammarlund och Westerberg till belopp av femhundra kronor samt Dahlgren till så stort belopp, att pensionen jämte honom tillkommande årligt underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till sammanlagt femhundra kronor.

Angående
förhöjt under-
stöd åt f.
vaktmästaren
vid krigs-
skolan å Karl-
berg L. E.
Lindblom.

35:0) I punkt 32 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:ts förslaget riksdagen medgiva, att förre vaktmästaren vid krigsskolan å Karlberg *Lars Erik Lindblom* må från och med ingången av år 1918 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära, utöver honom tidigare tillerkänt statsunderstöd, ytterligare ett årligt understöd av 250 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid 56).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att förre vaktmästaren vid krigsskolan å Karlberg *Lars Erik Lindblom* må från och med ingången av år 1918 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära, utöver honom tidigare tillerkänt statsunderstöd, ytterligare ett årligt understöd av tvåhundra femtio kronor.

[32.]

36:o) I punkt 33 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att arbetaren vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori *Karl Axel Sandström* må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin anställning vid gevärsfaktoret, dock tidigast från och med den 1 januari 1918, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Angående
pension åt
faktoriarbetaren
K. A. Sandström
33.

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 59).

Med biträdande av Kungl. Maj:ts föreliggande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att arbetaren vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori *Karl Axel Sandström* må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin anställning vid gevärsfaktoret, dock tidigast från och med den 1 januari 1918, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av femhundra kronor.

II. Ang. sjöförsvärsdepartementet.

37:o) I punkt 34 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att fortifikationsarbetaren *Sven Petersson* må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller avsked från sin anställning vid Karlskrona fästningsbyggnad, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Angående
pension till
fortifikations-
arbetaren *S. Petersson*.
[34.]

Till statsrådsprotokollet över sjöförsvärsärenden den 21 december 1917 har departementschefen i ämnet anfört följande:

»Befälhavande amiralen i Karlskrona har i skrivelse till marinförvaltningen den 3 november 1917, med förmälan att fortifikationsarbetaren *Sven Petersson* hos fortifikationsbefälhavaren i Karlskrona fästning anhållit att efter erhållet avsked komma i åtnjutande av pension av statsmedel, gjort framställning om pension åt *Petersson* samt därvid överlämnat intyg rörande *Peterssons* ålder och ekonomiska omständigheter m. m.

Marinförvaltningen har med underdånig skrivelse den 15 november 1917 överlämnat samtliga till ärendet hörande handlingar; och framgår av dessa, bland annat, att Petersson, som är född den 3 april 1850, varit anställd vid befästningsarbetena i Karlskrona i sammanlagt 28 år, att han efter erhållet avsked på grund av hög ålder och minskad arbetsförmåga svårligen torde kunna erhålla arbete till sin försörjning och att därför Petersson och hans hustru, som vore sjuklig, komme att befinna sig i små ekonomiska omständigheter.

Befälhavande amiralen har i sin berörda framställning anhållit, att, med hänsyn till Peterssons tjänstetid och i enlighet med kungörelsen den 25 november 1910 angående pensionering av vid marinen anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare, understödet åt honom måtte få utgå med 330 kronor årligen.

För egen del har marinförvaltningen anfört, att, med hänsyn till Peterssons 28-åriga, väl vitsordade anställning vid statens fästningsarbeten i Karlskrona ävensom de knappa omständigheter, vari han vid en ålder av 67 år befunne sig, ämbetsverket ansåge befälhavande amiralens framställning behjärtansvärd samt att ämbetsverket icke hade något att erinra mot beloppet av det föreslagna understödet.

I anledning härav har marinförvaltningen hemställt, att, i likhet med vad vid flera tillfällen ägt rum i fråga om beredande av årligt understöd åt äldre behövande arbetare vid fästningsbyggnaderna, Petersson måtte beredas en pension å allmänna indragningsstaten av 330 kronor årligen, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han erhållit avsked från sin anställning vid Karlskrona fästningsbyggnad.

Statskontoret har i underdånigt utlåtande i ärendet den 5 december 1917 anfört följande.

På grund av Peterssons långvariga, väl vitsordade arbete vid fästningsbyggnaderna och hans styrkta behov av understöd efter entledigande från denna anställning syntes goda skäl föreligga att bereda honom någon pension. Vad beträffade pensionsbeloppet ville statskontoret erinra därom, att pension åt arbetare vid fästningsbyggnaderna hittills plägat bestämmas till 300 kronor, oberoende av tjänstetidens längd och avlöningens belopp; och så länge krigstidshjälp anvisades att utgå till f. d. befattningshavare i statens tjänst i den ställning, vari Petersson befunne sig, ansåge statskontoret att högre pensionsbelopp icke borde ifrågakomma.

På grund härav har statskontoret tillstyrkt beredande av en pension åt Petersson till belopp av 300 kronor årligen.»

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Kullersta väckt motion, nr 67, vari motionären — efter att hava omnämnt Kungl. Maj:ts förslag i ämnet — vidare anfört följande:

Motiuw 11: 67.

»På grund av penningevärdets fall är denna pension otillräcklig. Hans långa tjänstetid av 28 år talar även för en något högre pension. Hänvisande till riksdagens tillmötesgående i liknande fall, vågar jag vördsamt föreslå, att riksdagen måtte besluta, att fortifikationsarbetaren *Sven Petersson* må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller avsked från sin anställning vid *Karlskrona fästningsbyggnad* under sin återstående livstid av allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.»

Under åberopande av vad i motionen sålunda blivit anfört, anser sig utskottet böra tillstyrka bifall till motionärens framställning om ett pensionsbelopp av 400 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts föresvarande framställning och med bifall till den i ämnet väckta motionen, må medgiva, att fortifikationsarbetaren *Sven Petersson* må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller avsked från sin anställning vid *Karlskrona fästningsbyggnad*, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyrahundra kronor.

38:o) I punkt 35 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att maskinisten å lotsångaren *Viken Erik Vilhelm Classon* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 800 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid lotsverket.

Angående
pension till
maskinisten
E. V. Classon.

[35.]

Utskottet, som i fråga om utredningen i ämnet får hänvisa till statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 72), har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att maskinisten å lotsångaren *Viken Erik Vilhelm Classon* må under sin

återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av åttahundra kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid lotsverket.

III. Ang. civildepartementet.

Angående pension åt andre maskinisten J. A. Lundströms änka Matilda Lundström.

[36.]

39:o) I punkt 36 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att andre maskinisten vid Östersunds hospital Johan Algot Lundströms änka *Matilda Lundström*, född Lindgren, må från och med den 1 juni 1917 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 350 kronor.

Den i detta ärende förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 75).

Med biträdande av Kungl. Maj:ts föreliggande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att andre maskinisten vid Östersunds hospital Johan Algot Lundströms änka *Matilda Lundström*, född Lindgren, må från och med den 1 juni 1917 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 350 kronor.

Angående understöd åt änkor och barn efter vissa befattningshavare vid yrkesinspektionen.

[37.]

40:o) I punkt 37 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att från allmänna indragningsstaten må från och med den 1 januari 1918 utgå årliga understöd till yrkesinspektörsassistenten Vilhelm Immanuel Norings änka *Karin Lovisa Noring* med 620 kronor och till makarnas dotter *Anna-Lisa Margareta* med 250 kronor samt till underinspektören Karl Eimer Karlsson Lindbloms änka *Ingegerd Maria Lindblom* med 420 kronor och till makarnas son *Carl Gustaf Eimer* med 170 kronor, vilka understöd må åtnjutas av änkorna, så länge de i sitt nuvarande änkestånd förbliva, och av barnen till och med den månad, varunder de fylla 18 år.

Till statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 december 1917 har departementschefen i ämnet anfört följande:

»I skrivelse den 22 maj 1917 hemställde socialstyrelsen om framställning till riksdagen för beredande av pensioner med vissa föreslagna belopp åt yrkesinspektörsassistenten Vilhelm Immanuel Norings samt underinspektörerna Karl Eimer Karlsson Lindbloms och Axel Wilhelm Carlsson Ceders änkor och barn. Därest på grund av den framskridna tiden svårigheter skulle möta för Kungl. Maj:t att framlägga förslag i ämnet till 1917 års riksdag, syntes det styrelsen önskligt, att vederbörande förskottsvis bereddes motsvarande understöd för såväl år 1917 som år 1918.

Sedan statskontoret häröver avgivit utlåtande den 7 augusti 1917, fann Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 28 september 1917 socialstyrelsens framställning för dåvarande icke föranleda annan åtgärd än att Kungl. Maj:t såsom tillfälliga understöd tilldelade Norings änka och minderåriga dotter tillsammans ett belopp av 500 kronor samt Lindbloms änka och minderåriga son tillsammans ett belopp av 400 kronor.

Genom Kungl. Maj:ts berörda beslut blev således socialstyrelsens framställning i vad den avsåg beredande av pensioner åt nämnda personer icke prövad. Jag får därför ånyo anmäla ärendet i denna del till behandling.

I sin skrivelse den 22 maj 1917 har socialstyrelsen anfört följande:

Sedan den omorganiserade och utvidgade yrkesinspektionen den 1 januari 1913 trädde i verksamhet, hava tre av dess extra befattningshavare, nämligen underinspektören inom 1:sta yrkesinspektionsdistriktet Axel Wilhelm Carlsson Ceder, underinspektören inom 4:de distriktet Karl Eimer Karlsson Lindblom samt yrkesinspektörsassistenten inom 6:te distriktet Vilhelm Immanuel Noring avgått med döden.

Ceder, som förordnades den 30 december 1912 att tillvidare vara underinspektör och sedermera, med undantag av tre månader och 11 dagar, under vilken tid han på grund av sjukdom åtnjutit tjänstledighet, uppehållit ifrågavarande befattning, avled sålunda den 30 december 1915.

Lindblom, som likaledes den 30 december 1912 förordnades att tillvidare vara underinspektör och som tillträdde denna befattning den 14 januari 1913 och sedermera, med undantag av 3 månader och 6 dagar, under vilken tid han på grund av sjukdom åtnjutit tjänstledighet, uppehållit samma befattning, avled den 6 februari 1917.

Noring, som ävenledes den 30 december 1912 förordnades att tillvidare vara yrkesinspektörsassistent och som tillträdde denna befattning den 2 februari 1913 och sedermera oavbrutet uppehållit befattningen ifråga, avled den 9 april 1917.

Såväl Ceder och Lindblom som Noring hava under sin tjänstgöring ådagalagt utmärkt nit samt synnerlig skicklighet.

Såsom bifogade prästbevis utvisa, efterlämnade Ceder änka och fem barn, födda åren 1898, 1899, 1900, 1909 och 1912, Lindblom änka och ett barn, fött år 1910, samt Noring änka och två barn, varav ett fosterbarn — det äkta barnet fött år 1916.

De efterlevande befinna sig i samtliga fall i behövande omständigheter.

Enligt bouppteckningsinstrument uppgingo tillgångarna i dödsboet efter Ceder sedan avdrag gjorts för de med dödsfallet förenade kostnader, utskylder samt bouppteckningsavgift, till 9,105 kronor 40 öre. Uti en av änkefru Ceder avgiven och av underinspektörerna E. Lindeborg och N. Wiklund vitsordad uppgift meddelas, att änkefru Ceder till uppehälle för sig och sina tre yngsta barn under år 1916 av dödsboets tillgångar haft en inkomst av 635 kronor samt att de två äldsta barnen numera äro självförsörjande och förtjäna respektive 100 och 75 kronor i månaden. Dessa inkomster hava emellertid icke varit tillräckliga för familjens uppehälle, varför de i bouppteckningen angivna tillgångarna i allt större utsträckning måst tillgripas härför.

En avskrift av instrumentet över bouppteckningen efter Lindblom visar, att dödsboets tillgångar utgjorde 2,257 kronor 10 öre.

Uti en av änkefru Noring upprättad och utav assistenten Norings broder kamrern C. A. Noring vitsordad översikt över dödsboets ställning — bouppteckning har i detta fall ännu icke ägt rum — inhämtas, att enda tillgången här utgöres av möbler och husgeråd och att skulderna belöpa sig till 3,630 kronor 4 öre.

Änkefru Lindblom och änkefru Noring hava hos socialstyrelsen gjort framställning om pension. Vid behandlingen av dessa framställningar har styrelsen funnit skäligt, att Lindbloms och Norings efterlevande, såsom jämväl ofta plägar ske i dylika fall, tillerkännas en årlig pension av statsmedel. Statens skyldighet att här träda hjälpsamt emellan framträder desto starkare, som sannolika skäl synas tala för, att Lindblom och Noring ådragit sig den sjukdom, som föranledde deras död, under tjänsteutövning.

I sammanhang härmed har styrelsen ansett sig böra upptaga frågan om beredande av årlig pension jämväl till Ceders efterlevande, trots att någon uttrycklig framställning härom icke ingivits. Då även i detta fall behov av hjälp föreligger, har styrelsen funnit sig böra förorda, att jämväl Ceders efterlevande beredas pension.

Styrelsen vill i detta sammanhang erinra, att styrelsen i skrivelse den 30 september 1916 angående anslagsäskanden inom styrelsens förvaltningsområde för år 1918 föreslagit, att underinspektörerna samt vissa yrkesinspektörsassistenter från och med den 1 januari 1918 måtte uppföras å ordinarie stat. Detta förslag, som av Kungl. Maj:t godkänts och upptagits i 1917 års statsverksproposition, har, enligt vad styrelsen erfarit, även vunnit riksdagens bifall. Bland andra förmåner följer härmed rätt till pension för underinspektörs och assistents änka och barn. Om Ceder och Lindblom hunnit bliva befordrade till ordinarie underinspektörer, vartill de varit självskrivna, om de levat, skulle, jämlikt grunderna i Kungl. Maj:ts förnyade nådiga reglemente av den 15 december 1916 för civilstatens änke- och pupillkassa, deras efterlevande sålunda varit berättigade till pension, vilken skulle hava uppgatt för vardera änkan till 630 kronor, för Ceders efterlämnade barn till 504 kronor samt för Lindbloms barn till 252 kronor eller sammanlagt för de efterlevande till respektive 1,134 kronor och 882 kronor.

Om Noring hunnit bliva befordrad till ordinarie yrkesinspektörsassistent — enligt styrelsens uppfattning hade Noring varit självskrivnen till en dylik befattning — skulle, jämlikt ovannämnda grunder, hans änka varit berättigad till en årlig pension av 930 kronor samt makarnas enda gemensamma barn till en årlig pension av 372 kronor eller sammanlagt 1,302 kronor. I förevarande fall anser dock styrelsen

särskilt med hänsyn därtill, att Ceders två äldsta barn numera själva förtjåna sitt uppehälle och de efterlevande här hava en relativt bättre ekonomisk ställning än i de båda övriga fallen — en årlig pension åt Ceders, Lindbloms och Norings efterlevande av respektive 800, 800 och 1 200 kronor vara skälig.

Vid socialstyrelsens skrivelse finnas fogade, bland annat, dels ett av överläkaren H. Köster den 11 april 1917 utfärdat intyg av innehåll, att Noring den 9 april 1917 avlidit på grund av lunginflammation, vari han insjuknat den 3 april 1917, och att sannolika skäl talade för att han ådragit sig sin sjukdom under sina kort förut företagna tjänsteresor, dels ock ett av yrkesinspektören i fjärde distriktet den 16 maj 1917 utfärdat intyg av innehåll, att Lindbloms den 6 februari 1917 timade död troligen orsakats genom en under tjänsteresa ådragen stark förkylning.

Statskontoret har i sitt berörda utlåtande den 7 augusti 1917 uttratt följande:

Vad till en början beträffade framställningen i vad den avsåge beredande av pension åt underinspektören Lindbloms änka och minderåriga son, syntes såväl av de remitterade handlingarna som ock av omständigheter, vilka förut varit för statskontoret kända, framgå, att den sjukdom, varav mannen Lindblom den 6 februari 1917 avlidit, om än icke orsakats av en under tjänstutövning ådragen stark förkylning, åtminstone genom densamma kommit till hastigare utbrott än förmodligen eljest blivit fallet. Vid sådant förhållande och då Lindblom efterlämnat en mindre arbetsför änka samt ett minderårigt barn i fattiga omständigheter, syntes det statskontoret billigt, att Lindbloms efterlevande finge erhålla något årligt understöd från staten.

Enligt vad ett de remitterade handlingarna bifogat läkarintyg utvisade, talade sannolika skäl för att även yrkesinspektörsassistenten Noring ådragit sig den sjukdom, som den 9 april 1917 medförde hans död, under sina kort förut företagna tjänsteresor; och syntes även i detta fall billighetsskäl föreligga för att staten lämnade något årligt understöd till hans i fattiga omständigheter efterlämnade änka och minderåriga barn.

Vidkommande åter framställningen i den del densamma avsåge beredande av pension åt underinspektören Ceders änka och barn, föreläge icke de särskilda omständigheter, som statskontoret här ovan åberopat såsom skäl för beviljande av pension åt Lindbloms och Norings efterlevande; och hemställde alltså statskontoret, att framställningen i denna del icke måtte föranleda till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Vad pensionsbeloppen beträffade, hade statskontoret icke kunnat undgå att finna de av socialstyrelsen föreslagna beloppen väl högt tilltagna. Att för pensionen lägga till grund det belopp, som de efterlevande skulle varit berättigade att uppbära från civilstatens änke- och pupillkassa, därest deras män och fäder haft delaktighet i nämnda kassa, torde icke vara riktigt, då den pension, som vid sådant förhållande skulle utgått, varit beroende av inbetalda pensionsavgifter. Med hänsyn härtill och med fäst avseende jämväl därpå, att ifrågavarande befattningshavare

avlidit efter att under allenast ovanligt kort tid hava kunnat ägna sina krafter åt statens tjänst, hade statskontoret tänkt sig, att en reduktion till två tredjedelar av de pensionsbelopp, som under ovan angiven förutsättning bort utgå, kunde befinnas skälig.

På grund av vad sålunda anförts har statskontoret hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att från allmänna in- dragningsstaten finge utgå på nyssnämnt sätt beräknad pension i av- rundat belopp: till änkan Ingegerd Maria Lindblom 420 kronor och till hennes son Carl Gustaf Eimer, född den 30 juni 1910, 170 kronor, samt till änkan Karin Lovisa Noring 620 kronor och till dottern Anna-Lisa Margareta, född den 21 augusti 1916, 250 kronor, till änkorna så länge de i sitt nuvarande änkestånd förbleve och till barnen till och med den månad, varunder de fyllde 18 år, i samtliga fall räknat från och med månaden näst efter den, i vilken vederbörande befattningshavare med döden avgått.

Departements-
chefen.

Då sannolika skäl tala för, att Noring och Lindblom under ämbets- utövning ådragit sig de sjukdomar, som föranledde deras död, finner jag i likhet med socialstyrelsen och statskontoret billigt, att deras efter- levande beredas årliga understöd av statsmedel. Ytterligare skäl för mig att förorda framställningen i denna del har varit de dåliga ekono- miska omständigheter, vari dessa familjer nu befinna sig.

Statskontoret har ansett, att socialstyrelsens framställning i vad den avser understöd åt Ceders änka och minderåriga barn icke bör föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida, enär i detta fall icke föreligga samma ömmande omständigheter, som åberopats i fråga om Norings och Lindbloms efterlevande. Med hänsyn till den korta tid, endast tre år, Ceder var anställd i statens tjänst, har jag ej velat ifråga- sätta avvikelse från statskontorets förslag.

Vad slutligen angår understödsbeloppens storlek instämmer jag med statskontoret. Då Norings och Lindbloms efterlevande tillerkänts tillfälliga understöd för år 1917, torde framställning till riksdagen böra ske för beredande åt dem av understöd från ingången av år 1918.»

Motioner.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 69 av herr E. Söderberg och den andra inom andra kammaren under nr 61 av herr A. Törnkvist.

1: 69.

Herr Söderberg har anfört följande:

»Sedan den omorganiserade och utvidgade yrkesinspektionen den 1 januari 1913 trädde i verksamhet, hava tre av dess befattningshavare, nämligen under-

inspektören inom 1:sta yrkesinspektionsdistriktet Axel Wilhelm Carlsson Ceder, underinspektören inom 4:e distriktet Karl Eimer Carlsson Lindblom samt yrkesinspektörsassistenten inom 6:te distriktet Vilhelm Immanuel Noring avgått med döden.

Kungl. socialstyrelsen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 september 1916 angående anslagsäskande inom styrelsens förvaltningsområde för år 1918 föreslagit, att underinspektörerna samt vissa yrkesinspektörsassistenter från och med den 1 januari 1918 måtte uppföras på ordinarie stat. Detta förslag, som av Kungl. Maj:t godkänts och upptagits i 1917 års statsverksproposition, har även vunnit riksdagens bifall. Bland andra förmåner följer även rätt till pension för underinspektörer och assistents änka och barn. Om Ceder, Lindblom och Noring hunnit bliva befordrade till ordinarie resp. underinspektörer och assistent, vartill de varit självskrivna, om de levat, skulle, jämlikt grunderna i Kungl. Maj:ts förnyade nådiga reglemente av den 15 december 1916 för civilstatens änke- och pupillkassa, deras efterlevande sålunda varit berättigade till pension.

I motsats till Kungl. socialstyrelsen går statskontorets framställning ut på att endast Lindbloms och Norings änkor och barn skola komma i åtnjutande av pension, i trots av att samtliga efterlevande befinna sig i behövande omständigheter. Att Ceders änka på den lilla inkomst hon kan få på den bostadslägenhet som makarna med stor sparsamhet i mannens livstid förskaffat sig, — densamma är dock ännu ej betald, varför änkan har att betala hyra fortfarande — skulle kunna försörja sig och sina tre minderåriga barn, därav de två minsta respektive 5 och 8 år, kan väl anses otänkbart.

Då emellertid Kungl. Maj:t stannat för statskontorets förslag, och sålunda ej upptagit Ceders efterlämnade änka och barn i den kungl. propositionen, får jag på ovan anförda skäl hemställa, att riksdagen måtte besluta, att från allmänna indragningsstaten må från och med 1918 utgå årligt understöd till underinspektören Axel Wilhelm Carlsson Ceders änka Anna Eugenia Ceder, född Carlsson, med 420 kronor och till makarnas minderåriga barn, söner Oskar Wilhelm och Karl Axel samt dottern Anna Maria med respektive 100 kronor, vilka understöd må åtnjutas av änkan, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förbliver, och av barnen till och med den månad, varunder de fylla 18 år.»

Herr Törnkvist har, då det syns som om de skäl, vilka av socialstyrelsen åberopats för en högre pension till änkan Noring med dotter och till änkan Lindblom med son, vore starkt bärande, hemställt, att ifrågasvarande understöd måtte utgå med följande belopp: till änkan Noring med 860 kronor och till hennes dotter med 340 kronor samt till änkan Lindblom med 580 kronor och till hennes son med 220 kronor.

I övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Vad först angår frågan om pension åt änkor Noring och Lindblom samt deras barn, anser även utskottet billigheten fordra, att de beredas understöd av statsmedel. Beträffande understödsbeloppens storlek har herr Törnkvist i sin motion upptagit socialstyrelsens förslag, enligt

11 61

Utskottet

vilket desamma skulle bestämmas till sammanlagt respektive 1,200 kronor och 800 kronor. Statskontoret har emellertid ansett dessa belopp väl högt tilltagna och därvid erinrat, att det icke syntes vara riktigt att för pensionen lägga till grund det belopp, som de efterlevande skulle hava varit berättigade att uppbära från civilstatens änke- och pupillkassa, därest deras män och fäder haft delaktighet i nämnda kassa, då ju den pension, som vid sådant förhållande skulle hava utgått, varit beroende av inbetalda pensionsavgifter; och har statskontoret med hänsyn härtill samt med fast avseende jämväl därå, att ifrågavarande befattningshavare under allenast ovanligt kort tid varit i statens tjänst, ansett en reduktion till två tredjedelar av de belopp, som under nyssnämnda förutsättning bort utgå, vara skälig. Detta förslag har ock av Kungl. Maj:t upptagits.

Utskottet kan för sin del icke annat än instämma i statskontorets berörda uttalande och anser sig därför, med avstyrkande av herr Törnkvists motion, böra förorda Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Vidkommande härefter frågan om pension åt underinspektören Ceder's efterlevande har, såsom av handlingarna framgår, socialstyrelsen funnit sig böra upptaga jämväl denna fråga, eluru någon uttrycklig framställning därom icke ingivits och, då även i detta fall behov av hjälp föreläge, förordat pension åt nämnda efterlevande. Statskontoret har emellertid ansett, att i fråga om denna styrelsens framställning icke kunde åberopas de särskilda omständigheter, som framhållits beträffande Noring och Lindblom eller att de under tjänsteresor ådragit sig sjukdom, som bidragit till eller förorsakat deras död.

Men även om så icke varit fallet, föreligga emellertid, såsom också framgår av den i ämnet väckta motionen, sådana omständigheter, att jämväl i här förevarande fall staten bör träda hjälpende emellan och något understöd lämnas änkan Ceder och hennes tre minderåriga barn.

Utskottet har under sådana förhållanden ansett sig böra biträda motionärens framställning.

Åberopande vad sålunda anförts, får utskottet hemställa.

a) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt med avslag å motionen II: 61, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att från allmänna indragningsstaten må från och med den 1 januari 1918 utgå årliga understöd till yrkesinspektörsassistenten Vilhelm Immanuel Norings änka Karin Lovisa Noring med sexhundra-tjugu kronor

och till makarnas dotter Anna-Lisa Margareta med tvåhundra femtio kronor samt till underinspektören Karl Eimer Karlsson Lindbloms änka Ingegerd Maria Lindblom med fyrahundratjugu kronor och till makarnas son Carl Gustaf Eimer med etthundra sjuttio kronor, vilka understöd må åtnjutas av änkorna, så länge de i sitt nuvarande änkestånd förbliva, och av barnen till och med den månad, varunder de fylla 18 år, samt

b) att riksdagen, med bifall till den i ämnet väckta motionen I: 69, må medgiva, att från allmänna indragningsstaten må från och med år 1918 utgå årligt understöd till underinspektören Axel Wilhelm Carlsson Ceders änka Anna Eugenia Ceder, född Carlsson, med fyrahundratjugu kronor och till makarnas minderåriga barn, sönerna Oskar Wilhelm och Karl Axel samt dottern Anna Maria med respektive etthundra kronor, vilka understöd må åtnjutas av änkan, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förbliver, och av barnen till och med den månad, varunder de fylla 18 år.

41:o) I punkt 38 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att renskrivarskan *Alfhild Maria Westring* må från och med den 1 januari 1918 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 150 kronor.

Angående understöd åt renskrivarskan *Alfhild Maria Westring*.

[38.]

Till statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 december 1917 har departementschefen i ämnet anfört följande:

»I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har renskrivarskan *Alfhild Maria Westring* anhållit om pension med det belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att sökanden, som är född den 31 juli 1846, verkställt renskrivning i överståthållarämbetets kansli under åren 1892—1894 samt i nedre justitierevisionen från och med år 1893 till och med år 1895, varjämte hon från och med sistnämnda år till slutet av år 1916 anlitats för renskrivning i civildepartementet, därvid hon utfört all skrivning i sin bostad. Vidare har sökanden biträtt med renskrivningsarbete i riksdagens konstitutionsutskott under åren 1895—1901 och i lagbyrån under år 1898 samt tjänstgjort såsom biträde i statistiska centralbyrån under åren 1901—1906.

De inkomster, sökanden från och med år 1895 åtnjutit på grund av sin förenämnda verksamhet, framgå av en vid ausökningen fogad

förteckning. Därav inhämtas, att nämnda inkomster i allmänhet icke överstigit 300 kronor för år, utom under den tid sökanden tjänstgjort i statistiska centralbyrån. Under de senare åren, då skrivmaskiner allt mera kommit till användning samt sökanden på grund av sin ålder icke kunnat utföra renskrivningsarbete i samma omfattning som förut, har hennes arbetsförtjänst avsevärt minskats.

Sökanden, som icke haft annan inkomst av arbete, än den hon åtnjutit i statens tjänst, är numera till följd av hög ålder och försvagad syn oförmögen att verkställa renskrivning samt saknar egna tillgångar.

Till följd av remiss har statskontoret den 21 november 1917 avgivit utlåtande i föreliggande ärende samt därvid anfört följande:

»Med hänsyn därtill, att sökanden endast i jämförelsevis obetydlig omfattning utfört arbete för statens räkning, såsom framgår av den i allmänhet föga betydande ersättning härför hon årligen åtnjutit, måste det anses i viss mån tvivelaktigt, om i detta fall pension av statsmedel bör medgivas. Emellertid inhämtas av handlingarna, att sökanden, som uppnått en ålder av 71 år, alltsedan år 1892 utfört renskrivning huvudsakligen för civildepartementets räkning; att, ehuru ersättningen för arbetet varit i allmänhet jämförelsevis obetydlig, denna ersättning dock utgjort hennes enda självförvärvade levebröd; att hon nu på grund av ålder och försvagad synförmåga icke längre kan utföra renskrivning; samt att hon är medellös. På grund härav och då den omständigheten, att renskrivningen icke utförts i ämbetsverkets lokal utan i sökandens hem icke i och för sig synes böra utgöra hinder för bifall till hennes ansökning, i vilket avseende statskontoret tillåter sig erinra, att vid 1911 års riksdag beviljades pensioner under liknande förhållanden åt två renskriverskor i domänstyrelsen, vill det synas statskontoret billigt, att något understöd av statsmedel beredes sökanden till hjälp å alderdomen. Beträffande beloppet synes man icke kunna taga hänsyn endast till de senaste årens inkomst av renskrivningsarbetet, när ersättningen då avsevärt nedgått, utan statskontoret föreställer sig, att man därvid bör utgå från medeltalet av hennes uppgivna arbetsinkomst under åren 1895—1916. Detta medeltal uppgår till något över 300 kronor: och på grund härav vill statskontoret föreslå ett belopp av 150 kronor.»

På grund av vad sålunda anförts har statskontoret hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att sökanden må från och med år 1918 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd å 150 kronor.

Motion 1 23.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *Wickman* väckt motion nr 23, vari hemstälts, att ifrågakomna pension måtte utgå med ett belopp av 250 kronor; och anför motionären, bland annat, hurusom det syntes vara uppenbart, att en person under nuvarande abnorma förhållanden icke kunde livnära

sig på 150 kronor om året, då möjlighet till annan inkomst fullständigt saknades.

Med hänsyn till de ömmande omständigheter, som i detta fall föreligga, finner sig utskottet böra biträda motionärens framställning.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med bifall till den i ämnet väckta motionen, må medgiva, att renskrivarskan Alf-hild Maria Westring må från och med den 1 januari 1918 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av tvåhundra femtio kronor.

42:o) I en till riksdagen den 25 januari 1918 avlåten proposition, nr 48, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne tillförordnade andre länsnotarien i Jämtlands län John Gustaf Söderströms änka *Elsa Sofia Söderström, född Sundberg*, och makarnas minderåriga dotter Gunnel Margareta må för tiden från och med den 1 augusti 1917 å allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 500 kronor, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt dottern med 200 kronor till uppnådd ålder av 18 år.

Angående understöd åt tillförordnade andre länsnotarien J. G. Söderströms änka och dotter.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som ej haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att avlidne tillförordnade andre länsnotarien i Jämtlands län John Gustaf Söderströms änka *Elsa Sofia Söderström, född Sundberg*, och makarnas minderåriga dotter Gunnel Margareta må för tiden från och med den 1 augusti 1917 å allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med femhundra kronor, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt dottern med tvåhundra kronor till uppnådd ålder av 18 år.

Angående
pension åt
extra tjänste-
mannen G. E.
Erdmann.

43:o) I en till riksdagen den 25 januari 1918 avlåten proposition, nr 49, har Kungl. Maj:t, under återropande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att extra tjänstemannen å järnvägsstyrelsens statistiska kontor *Gustaf Elias Erdmann* må från och med månaden näst efter den, då hans anställning vid statens järnvägar upphör, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension till belopp av 1,000 kronor.

Beträffande den till stöd för detta förslag förebragta utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

IV. Ang. finansdepartementet.

Angående
tilläggspen-
sion åt förste
vaktmästaren
hos kommers-
kollegium
E. G. Ohlsson.

44:o) I punkt 39 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förste vaktmästaren i kommerskollegium *Erik Gustaf Ohlsson* må från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en tilläggs pension av tvåhundra kronor årligen.

[39.]

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1918 (10 h. t. sid. 17).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att förste vaktmästaren i kommerskollegium *Erik Gustaf Ohlsson* må från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en tilläggs pension av tvåhundra kronor årligen.

45:o) I punkt 40 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att de fyllnadsbelopp, som i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1918 (10 h. t. sid. 19) omförmäles erfordras för beredande av avlöning åt de å äldre stater kvarstående registratorer i statsdepartementen, må utgå från det under tionde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten.

Angående avlöning till de å äldre stater kvarstående registratorer i statsdepartementen.
[40.]

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts framställning i ämnet må vinna riksdagens bifall.

V. Ang. eklesiastikdepartementet.

46:o) I punkt 41 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, att i avbidan på proposition angående understöd åt vissa äldre behövande folkskollärare och småskollärare, beräkna för ändamålet under tionde huvudtiteln å allmänna indragningsstaten för år 1919 ett belopp av 54,800 kronor.

Angående understöd åt vissa äldre behövande folkskollärare och småskollärare.
[41.]

Över denna framställning kommer utskottet framdeles att avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

47:o) I punkt 42 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Norrköping *Per August Pettersson Malm* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 400 kronor.

Angående pension åt vaktmästaren P. A. P. Malm.
[42.]

Till statsrådsprotokollet över eklesiastikärenden den 31 december 1917 har departementschefen i ämnet anført följande:

»I underdånig ansökning, som av rektor vid högre allmänna läroverket i Norrköping överlämnats till läroverksöverstyrelsen, har vakt-

mästaren vid nämnda läroverk Per August Pettersson Malm anhållit, att en årlig pension av 500 kronor måtte beviljas honom vid hans avgång från tjänsten.

Vid ansökningen voro fogade dels frejdbetyg, utvisande att Malm är född den 14 augusti 1852, dels ock ett av rektor utfärdat tjänstgöringsbetyg av innehåll, att Malm, som allt sedan vårterminen 1882 utan avbrott tjänstgjort som gymnastikvaktmästare vid läroverket, under denna tid med utmärkt skicklighet, utmärkt trohet och samvetsgrannhet fullgjort sina åligganden. I en sedermera till läroverksöverstyrelsen insänd skrift har rektor meddelat, att Malm, vilkens tjänstgöring bestode i att vara vaktmästare vid gymnastiksalen och uträtta allt, som därmed hade samband, uppbure dels en fast lön av 50 kronor i månaden, dels ock extra ersättning för skurning och fönsterinsättning i gymnastiklokalen, rengöring av gevär m. m., vilken ersättning kunde beräknas uppgå till omkring 160 kronor årligen.

Läroverksöverstyrelsen, som med underdånigt utlåtande den 25 juni 1917 till Kungl. Maj:t överlämnat handlingarna i ärendet, har därvid yttrat, att med hänsyn såväl till att riksdagen i åtskilliga fall beviljat pension åt vaktmästare vid allmänt läroverk som ock till de föreliggande sakförhållandena pension syntes böra beviljas även i nu ifrågasvarande fall.

I avseende å pensionens storlek har överstyrelsen till en början anfört följande:

Beträffande det eventuella beloppet av pensionen tillåter sig överstyrelsen erinra, att överstyrelsen, i sin underdåniga skrivelse den 12 september 1911 angående en av styrelsen för Sveriges allmänna läroverks vaktmästarförening gjord ansökning i fråga om vissa ändringar i de för vaktmästarna vid de allmänna läroverken gällande bestämmelser om anställning i tjänst m. m., för vaktmästare av den pensionsklass, sökanden skulle hava tillhört, föreslagit ett årligt pensionsbelopp av 400 kronor, detta under förutsättning, bland annat, att kostnaden för sådan vaktmästares pensionering bestritts, förutom genom bidrag av statsmedel, även genom pensionsavgifter av pensionstagaren själv och av vederbörande läroverk. För nu i tjänst varande vaktmästare av nämnda klass beräknas, att den av statsmedel utgående delen av den pension, som skall tillfalla dem efter uppnådda 65 levnadsår och 30 tjänstår, skall beträffande samtliga tjänstinnehavare utom de yngsta årsklasserna utgöra 200 kronor.

Sedan överstyrelsen härefter framhållit, att i nu föreliggande fall ifrågasatts ett belopp av 500 kronor årligen, således ett högre belopp än det, som av överstyrelsen i dess nämnda underdåniga skrivelse föreslagits för ett fall sådant som detta, fortsätter överstyrelsen:

Jämväl överstyrelsen skulle för sin del anse önskvärt, att ett något högre belopp bleve beviljat, särskilt med hänsyn därtill, att den av överstyrelsen före-

slagna statspensionen enligt överstyrelsens förslag skulle komma att i regeln utfyllas av pension, som blivit beredd genom bidrag av pensionstagaren själv och av vederbörande läroverk, något som i detta fall icke kunnat äga rum dels på grund av sökandens höga ålder, dels på grund därav att någon reglering av läroverksvaktmästarnas pensionsförhållanden ännu icke blivit genomförd. Överstyrelsen får i detta sammanhang erinra därom, att riksdagen förut vid ett par tillfällen beviljat läroverksvaktmästare pension till ett högre belopp än det, som skulle hava följt av en konsekvent tillämpning av de i överstyrelsens nämnda underdåniga utlåtande föreslagna grunderna. Även i nu förevarande fall synas behjärtansvärda undantagsförhållanden föreligga, när de nämnda grundernas tillämpning skulle leda till en så låg pension, att den, särskilt med hänsyn till den stegring i levnadskostnaderna, som ägt rum efter 1914, icke torde kunna betraktas såsom en skäligen pension åt en person, som har bakom sig ett så långvarigt och väl vitsordat arbete i ett läroverks tjänst som sökanden. Överstyrelsen tillåter sig för den skull föreslå, att sökanden måtte beredas en årlig pension å 500 kronor.

Uti infortrat underdånigt utlåtande den 13 juli 1917 har statskontoret i ärendet andragit följande:

Det jämförelsevis ringa belopp, varmed avlöning utgår till sökanden i hans egenskap av gymnastikvaktmästare vid högre allmänna läroverket i Norrköping, synes giva vid handen, att nämnda befattning för honom endast är en bisyssla. Vid sådant förhållande skulle ju kunna ifrågasättas, huruvida någon som helst pension i berörda egenskap bör tillkomma sökanden. Med hänsyn till hans långa, väl vitsordade arbete vid läroverket och då han numera uppnått sådan levnadsålder, att han troligen icke länge kan bibehållas vid befattningen, anser statskontoret dock med billighet överensstämmande, att åt sökanden beredes något årligt understöd. Statskontoret kan för sin del likväl icke tillstyrka så högt belopp som läroverksöverstyrelsen föreslagit.

I enlighet med de av nämnda styrelse angivna grunder skulle nämligen i ett fall, sådant som det föreliggande, pensionen icke utgå med mer än 200 kronor. Då ett dylikt pensionsbelopp emellertid får anses för lågt särskilt med hänsyn därtill, att under en följd av år det lägsta understöd, som pläгат tillerkännas uttjänata grovarbetare i statens tjänst, uppgått till 300 kronor, skulle statskontoret för sin del vilja förorda en pension i detta fall till belopp av 400 kronor. Statskontoret får fördenskull hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t i proposition föreslå riksdagen medgiva, att sökanden, Per August Pettersson Malm, må från och med månaden näst efter den, i vilken han varder entledigad från vaktmästarsysslan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.

Frågan om läroverksvaktmästarnas allmänna pensionering har varit föremål för behandling av vederbörande myndigheter, av vilka läroverksöverstyrelsen avgivit förslag om inrättande av en särskild, för ifrågasättande befattningshavare avsedd pensionsanstalt. Denna fråga sammanhänger emellertid nära med spørsmålet om en centralisering av de utav staten understödda pensionsanstalterna, varom på riksdagens år 1912

Departementschefen.

framställda begäran en allsidig utredning igångsatts. Till de sakkunniga, som haft till uppdrag att åstadkomma denna utredning, har frågan om läroverksvaktmästarnas pensionering remitterats. De sakkunniga, vilka numera fullgjort sitt uppdrag, hava såsom utlåtande i sistnämnda fråga åberopat sitt den 3 november 1917 avgivna betänkande. Det kan emellertid icke förväntas, att frågan om pensionering av läroverksvaktmästarna skall bliva färdigberedd i så god tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1918 års riksdag.

Med hänsyn till Malms över 35-åriga och väl vitsordade tjänstgöring finner jag skäligt, att han av statsverket får sig tillerkänd pension med av statskontoret föreslaget belopp, 400 kronor.»

Motion II: 36.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Kullersta väckt motion nr 36, däri hemställts, att ifrågavarande pension måtte bestämmas till ett belopp av 500 kronor.

Till stöd för motionen har anförts följande:

»Under en följd av år har staten beviljat de tjänstemän och arbetare, som en längre tid varit anställda i statens tjänst, pension eller understöd vid deras avgång ur tjänsten, även om deras pensionsfråga icke varit ordnad. Det möter dock svårigheter att komma fram till ett fullt rättvist pensionsbelopp för alla dessa olika fall. Man bör dock om möjligt för samma befattningshavare med någorlunda samma tjänstetid lämna lika pension vid deras avgång ur tjänsten. Uti statsverkspropositionens tionde huvudtitel punkt 42 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen bevilja vaktmästaren vid läroverket i Norrköping Per August Pettersson Malm en pension av 400 kronor. Av handlingarna framgår, att Malm på ett samvetsgrant sätt skött sin befattning i icke mindre än 35 år. Såväl läroverkets rektor som överstyrelsen föreslår också, att Malm vid sin avgång måtte beviljas en pension av 500 kronor. Vid 1917 års riksdag förelåg ett analogt fall. Då hemställde Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte bevilja vaktmästaren vid Söderhamns realskola K. L. Almén en pension av 400 kronor. Almén beviljades dock på grund av enskild motionärs framställning en pension av 500 kronor.

Med tanke på Malms långa väl vitsordade tjänstgöring anser jag, att han bör jämställas med Almén, och hans pension därför utgå med 500 kronor.»

Utskottet.

På de av statskontoret och departementschefen åberopade skäl anser sig utskottet böra biträda Kungl. Maj:ts framställning och hemställes förty,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen II: 36, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må

medgiva, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Norrköping Per August Pettersson Malm må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av fyrahundra kronor.

48:o) I punkt 43 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid realskolan i Arvika *Olof Petter Göranson* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 400 kronor.

Angående
pension åt
vaktmästaren
O. P. Göranson.
[43.]

Utskottet, som i fråga om utredningen i ämnet får hänvisa till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 93), har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att vaktmästaren vid realskolan i Arvika *Olof Petter Göranson* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av fyrahundra kronor.

49:o) I punkt 44 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid samskolan i Piteå *Johan Abraham Johansson Hoikka* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 400 kronor.

Angående
pension åt
vaktmästaren
J. A. J.
Hoikka.
[44.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 96.)

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att vaktmästaren vid samskolan i Piteå *Johan Abraham Johansson Hoikka*

må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av fyrahundra kronor.

Angående
tilläggs-
pension åt slöjd-
läraren K. P.
Johansson.
[45.]

50:o) I punkt 45 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att slöjdläraren *Karl Petter Johansson* må från och med månaden näst efter den, under vilken han lämnat sin anställning såväl vid allmänt läroverk som vid statsunderstödd enskild läroanstalt, under sin återstående livstid uppbära utöver den pension, han åtnjuter från dövstumläraernas pensionsanstalt, en årlig tilläggs pension från allmänna indragningsstaten av 600 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 98).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att slöjdläraren *Karl Petter Johansson* må från och med månaden näst efter den, under vilken han lämnat sin anställning såväl vid allmänt läroverk som vid statsunderstödd enskild läroanstalt, under sin återstående livstid uppbära utöver den pension, han åtnjuter från dövstumläraernas pensionsanstalt, en årlig tilläggs pension från allmänna indragningsstaten av sexhundra kronor.

Angående
pension åt
verkmästaren
O. L. West-
landt.
[46.]

51:o) I punkt 46 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att verkmästaren vid tekniska elementarskolan i Härnösand *Oskar Leonard Westlandt* må från och med månaden näst efter den, varunder avsked från verkmästarebefattningen bliver honom beviljat, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 670 kronor.

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 102).

Med biträdande av detta förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att verkmästaren vid tekniska elementarskolan i Härnösand *Oskar Leonard*

Westlandt må från och med månaden näst efter den, varunder avsked från verkmästarebefattningen bliver honom beviljat, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av sexhundrastruttio kronor.

52:o) I punkt 47 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att därest *Gustaf Wennman* antages till innehavare av preparatorsbefattningen vid karolinska mediko-kirurgiska institutets anatomiska institution, han må i sådan egenskap från och med år 1919, så länge han kvarstår i befattningen, å allmänna indragningsstaten uppbära årligen ett personligt lönetillägg av 1,150 kronor.

Angående
personligt
lönetillägg åt
preparatorn
G. Wennman.
[47.]

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 31 december 1917 (10 h. t. sid. 103).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att, därest *Gustaf Wennman* antages till innehavare av preparatorsbefattningen vid karolinska mediko-kirurgiska institutets anatomiska institution, han må i sådan egenskap från och med år 1919, så länge han kvarstår i befattningen, å allmänna indragningsstaten uppbära årligen ett personligt lönetillägg av ettusen etthundrafemtio kronor.

53:o) I en till riksdagen den 8 februari 1918 avlåten proposition, nr 70, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till vaktmästaren vid svenska Sofiakyrkan i Paris *M. J. A. Falkmans* änka *Louise Jenny Falkman* må från och med den 1 oktober 1916 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten utgå ett årligt belopp i svenskt mynt motsvarande 500 francs, dock högst 360 kronor, under villkor att minst lika stort understöd under samma tid lämnas änkan *Falkman* av svenska Sofiaförsamlingen i Paris.

Angående
understöd åt
änkan *Louise
Jenny Falk-
man.*

Beträffande den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som ej haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att till vaktmästaren vid svenska Sofiakyrkan i Paris M. J. A. Falkmans änka Louise Jenny Falkman må från och med den 1 oktober 1916 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten utgå ett årligt belopp i svenskt mynt motsvarande femhundra francs, dock högst trehundra sextio kronor, under villkor att minst lika stort understöd under samma tid lämnas änkan Falkman av svenska Sofiaförsamlingen i Paris.

VI. Angående jordbruksdepartementet.

Angående
pension åt
vice kommis-
sionslant-
mätaren
K. V. K. Ek-
strand.
[48.]

54:o) I punkt 48 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vice kommissionslantmätaren i Stockholms län *Karl Viktor Konrad Ekstrand* må från och med den 1 januari 1918 under sin återstående livstid åtnjuta årligt understöd från allmänna indragningsstaten till belopp av 1,600 kronor.

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 111).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att vice kommissionslantmätaren i Stockholms län *Karl Viktor Konrad Ekstrand* må från och med den 1 januari 1918 under sin återstående livstid åtnjuta årligt understöd från allmänna indragningsstaten till belopp av ettusen sexhundra kronor.

Angående
pension åt
extra ritaren
C. E. Mark-
man.
[49.]

55:o) I punkt 49 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva att extra ritaren vid rikets allmänna kartverk *Carl Emil Markman* må å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid från och med månaden näst efter den, varunder hans

anställning vid kartverket upphör, uppbära pension till belopp av 2,100 kronor årligen.

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 114).

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot ifrågavarande framställning, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att extra ritaren vid rikets allmänna kartverk Carl Emil Markman må å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning vid kartverket upphör, uppbära pension till belopp av tvåtusén etthundra kronor årligen.

56:o) I punkt 50 under tionde huvudtitel, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att var och en av stallbetjänerna vid Strömsholms hingstdepå *Per Erik Ström, Per Alfred Lind, Gustaf Edvard Wallenberg, Johan Fredrik Kalén* och *Johan Erik Lundin* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid depån, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 500 kronor.

Angående pensioner åt stallbetjänerna vid Strömsholms hingstdepå P. E. Ström, P. A. Lind, G. E. Wallenberg, J. F. Kalén, och J. E. Lundin.

[50.]

Utskottet, som i fråga om utredningen i ämnet får hänvisa till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 115), har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att var och en av stallbetjänerna vid Strömsholms hingstdepå *Per Erik Ström, Per Alfred Lind, Gustaf Edvard Wallenberg, Johan Fredrik Kalén* och *Johan Erik Lundin* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid depån, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av femhundra kronor.

57:o) I punkt 51 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att stallbetjänten vid Flyinge hingstdepå *Nils Andersson* må från och med månaden näst efter den, under vilken

Angående pension åt stallbetjänten vid Flyinge hingstdepå N. Andersson.

[51.]

han avgår från sin anställning vid depån, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 400 kronor.

Beträffande de till stöd för framställningen anförda skälen får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 117).

Utskottet har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att stallbetjänten vid Flyinge hingstdepå Nils Andersson må från och med månaden näst efter den, under vilken han avgår från sin anställning vid depån, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av fyrahundra kronor.

Angående
understöd åt
avlidne hov-
slagaren vid
veterinärhög-
skolan J. E.
Erikssons
änka.
[52.]

58:o) I punkt 52 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne hovslagaren vid veterinärhögskolan Johan Erik Erikssons änka *Maria Eriksson*, född Moberg, må från och med den 1 oktober 1917 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 250 kronor.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 120).

Utskottet, som ej haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att avlidne hovslagaren vid veterinärhögskolan Johan Erik Erikssons änka *Maria Eriksson*, född Moberg, må från och med den 1 oktober 1917 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av tvåhundrafemtio kronor.

Angående
understöd åt
extra lant-
mätaren B. K.
L. Hoffmanns
barn.
[53.]

59:o) I punkt 53 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vart och ett av avlidne extra lantmätaren *Birger Knut Löwenhaupt Hoffmanns* och hans änka *Anna Gustava Hoffmanns*, född Hedenskog, barn *Gustav Holger*, *Birgit Emma Katarina* och

Lars Emil må från och med ingången av år 1918 uppbära från allmänna indragningsstaten ett uppfostringsbidrag av 100 kronor att åtnjutas intill uppnådd ålder av 18 år.

Beträffande den till stöd för detta förslag förebragta utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 21 december 1917 (10 h. t. sid. 123).

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att vart och ett av avlidne extra lantmätaren Birger Knut Löwenhaupt Hoffmanns och hans änka Anna Gustava Hoffmanns, född Hedenskog, barn Gustav Holger, Birgit Emma Katarina och Lars Emil må från och med ingången av år 1918 uppbära från allmänna indragningsstaten ett uppfostringsbidrag av etthundra kronor att åtnjutas intill uppnådd ålder av 18 år.

60:o) I en till riksdagen den 8 februari 1918 avlåten proposition, nr 78, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att en var av professorerna vid lantbruksinstitutet vid Ultuna *Johan Abraham Sjöström*, *Ernst Vilhelm Esbjörn Petersson* och *Anders Gustaf Timberg* må för vart och ett av åren 1918—1922, i den mån han då kvarstår i tjänst såsom professor, såsom gottgörelse för genom övergång å ny avlöningsstat för institutet föranledd minskning i behållna avlöningsförmåner uppbära, Sjöström 166 kronor, Petersson 85 kronor och Timberg 419 kronor 50 öre, att utgå från allmänna indragningsstaten.

Angående
gottgörelse till
professorerna
J. A. Sjöström,
E. V. E.
Petersson och
A. G. Timberg.

Till stöd för framställningen åberopas utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 8 februari 1918, däri föredragande departementschefen anfört följande:

»På förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 304 den 16 april 1917 har riksdagen enligt punkten 8 av skrivelsen nr 9 den 14 juni 1917 godkänt ny stat för lantbruksinstitutet vid Ultuna att tillämpas från och med år 1918. Denna stat upptager bland annat åtta professorsbefattningar med avlöning av 6,400 kronor jämte ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem år. För bostad, som upplåtes till professor, avdragas 750 kronor. Förut hade motsvarande lärare vid institutet varit lektorer med avlöning av 4,000 kronor jämte fyra ålderstillägg, varje å 500 kronor. Bostadsavdraget för dem uppgick till 500 kronor. Enligt de av 1917 års riksdag godkända avlöningsvillkoren må professor, vilken ut-

nämnts att innehava sådan befattning från och med den nya avlöningsstatens trädande i tillämpning, i avseende å löneförhöjnings intjänande tillgodoräknas tid, varunder han omedelbart före nämnda tidpunkt innehaft lektorstjänst vid institutet, i vad denna tid överstiger tio år.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift av den 7 december 1917 hava tre innehavare av lektorstjänster vid institutet vid Ultuna, Johan Abraham Sjöström, Ernst Vilhelm Esbjörn Petersson och Anders Gustaf Timberg, vilka förklarar sig villiga att övergå på den nya staten och den 30 november 1917 blivit från och med år 1918 utnämnda till professorer, anført följande:

»Med 1918 års ingång tillämpas vid lantbruksinstitutet ny lönestat, enligt vilken avlöningen för huvudlärare i högsta lönegraden höjes med 1,000 kronor. Med hänsyn till de nya avdrag, som göras i form av ökade hyror och pensionsavgifter samt årsavgifter till civilstatens änke- och pupillkassa, kommer den nämnda löneförhöjningen dock att reduceras till 450 kronor.

Under de närmaste fem åren kommer likväl ej ens denna löneförhöjning samtliga huvudlärare till del, utan inträder för undertecknade en betydande minskning av våra inkomster, beroende därpå, att de under denna period till änke- och pupillkassan utgående befordringsavgifterna vida överstiga 450 kronor. Denna minskning är i själva verket så stor, att även om beräkningen fullföljes till tjänstetidens slut, en avsevärd minskning av våra sammanlagda inkomster uppstår. Enligt bifogade utredning skulle med årligen tillagda räntor såväl å löneminskningarna under den första femårsperioden som å ökningarna under den återstående tjänstetiden den uppstående totalminskningen komma att utgöra: för undertecknad Sjöström 2,062 kronor 8 öre, för Petersson 1,655 kronor 80 öre och för Timberg 3,148 kronor 7 öre. Räntefoten är vid dessa beräkningar tagen till 6 procent, vilket med hänsyn till nu rådande och för den närmare framtiden sannolika förhållanden torde kunna anses skäligt.

Ehuru vi till fullo uppskatta de förmåner, den nya lönestaten medför i fråga om större pension för oss själva och ökad trygghet för våra efterlevande, och därför även förklarar oss villiga att övergå till densamma, kunna vi dock ej underlåta att i underdånighet framhålla, att, då de nämnda förmånerna enligt sakens natur äro ovissa, men den inträdande löneminskningen under tjänstetiden säker, en oegentlighet uppstår, som icke torde låta sig förena med syftet i den av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen beslutade nya lönestaten, och som särskilt under nu rådande dyrtid gör sig mera kännbar, än vad eljes skulle varit fallet.

Med stöd av vad sålunda anförts våga vi därför i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t i nåder måtte vidtaga åtgärd för att i så utsträckt grad sig göra låter bereda oss ersättning för den minskning i avlöningsförmåner, som på grund av anförda förhållanden skulle uppstå.»

Uti de vid denna skrift fogade bilagorna har jämförelse anställts mellan de tre befattningshavarnas behållna avlöning enligt ny och gammal stat från och med år 1918 intill den tid, då de bleve pensionsberättigade, nämligen Sjöström den 1 juli 1926, Petersson den 1 januari 1927

och Timberg den 1 juni 1924. Från deras avlöningar med inräknande av ålderstillägg hava i beräkningarna gjorts avdrag dels för varje år under hela tiden för bostad med 750 kronor å nya och 500 kronor å gamla staten, för avgift till egen pensionering med resp. 250 och 160 kronor samt å nya staten för avgift till änke- och pupillkassan med 210 kronor, dels ock årligen under de första fem åren å nya staten för befordringsavgift till förenämnda kassa med 970 kronor för Sjöström, 952 kronor 50 öre för Petersson och 1,035 kronor för Timberg. Hela befordringsavgiften utgjorde nämligen enligt uppgift från samma kassa 4,850 kronor för Sjöström, 4,762 kronor 50 öre för Petersson och 5,175 kronor för Timberg, vilken avgift fördelats till utgående under fem år. Genom särskilda kalkyler har därefter uppvisats, att med sådan ränteberegning, som sökandena angivit i sin skrift, förlusten skulle för dem uppgå till de i skriften uppgivna belopp.

I utlåtande den 13 december 1917 har statskontoret yttrat:

»Då sökandena med hänsyn till de förbättrade pensionsförmåner, som den nya lönestaten medför, funnit med sin fördel förenligt att ingå på sagda stat, måste de själfvallet vara beredda att vidkännas den ökning i pensionsavgifter, som följer av övergången till den nya staten. För att sökandena skola kunna beredas åtminstone någon ersättning för inkomstminskningen synas emellertid vissa billighetsskäl tala. I förevarande fall skulle nämligen icke blott, såsom ej sällan sker, under de närmaste åren efter övergången på den nya lönestaten inträda viss minskning i avlöningsförmåner, utan här inträffar det säregna förhållandet, att de sammanlagda behållna inkomsterna enligt den nya staten, för sökandenas återstående tjänstetid räknat, understiga vad de enligt den gamla staten ägt uppbära.

Vad angår själva beloppet av gottgörelsen vill statskontoret med anledning av den beräkning angående den totala inkomstminskningen, som meddelats i den underdåniga ansökningen, framhålla, att denna beräkning hänför sig till den förlust, sökandena skulle hava fått vidkännas vid deras avgång från tjänsten, samt att fördenskull, därest en ersättning för inkomstminskningen skulle komma att fördelas på varje särskilt år av sökandenas återstående tjänstetid, vederbörlig reduktion i ersättningsbeloppen bör vidtagas. Vidare torde den av sökandena tillämpade räntesatsen vara väl högt tilltagen, då man har att räkna med en tidrymd av ända till $9\frac{1}{2}$ år fram i tiden. Under sådana förhållanden och då medgivandet av räntegottgörelse över huvud taget synes statskontoret knappast vara av omständigheterna påkallat, vill statskontoret för sin del förorda, att hänsyn icke tages till ränteförlusterna, men att i stället gottgörelsen fördelas på de fem år, under vilka befordringsavgifterna till civilstatens änke- och pupillkassa utgå och under vilka den behållna inkomsten enligt den nya staten väsentligt understiger inkomsten efter äldre staten. Med tillämpning av de avgifter till civilstatens änke- och pupillkassa, från vilka sökandena i sin underdåniga framställning utgått, skulle ersättningsbeloppen bliva: för Sjöström 1,130 kronor eller 226 kronor för år under fem år, för Petersson 712 kronor 50 öre eller 142 kronor 50 öre för år samt för Timberg 2,410 kronor eller

482 kronor för år. Emellertid föreligger enligt vad statskontoret inhämtat förslag om sänkning av avgifterna i fråga, vartill torde böra tagas hänsyn vid bestämmandet av en eventuell gottgörelse till sökandena.

De ersättningsbelopp, som kunna komma att beviljas sökandena, synas böra uppföras å allmänna indragningsstaten.»

Styrelsen för civilstatens änke- och pupillkassa har i utlåtande den 14 januari 1918 meddelat, att sökandenas befordringsavgifter till kassan uppginge enligt reglementet den 15 december 1916 till de av dem angivna beloppen, men att enligt senast församlade fullmäktiges beslut i fråga om ändrad beräkning av befordringsavgifterna desamma skulle belöpa sig för Sjöström till 4,550 kronor, för Petersson till 4,475 kronor och för Timberg till 4,862 kronor 50 öre.

Kungl. Maj:t har den 31 december 1917 fastställt fullmäktiges nyssnämnda beslut i fråga om ändrad beräkning av befordringsavgifterna.

Departementschefen.

Såsom statskontoret framhållit, torde det vara ett ganska ovanligt förhållande, att vid en löneroglering sådan som den i fjol beslutade ifråga om lantbruksinstitutet vid Ultuna befattningshavare, som övergå å den nya staten, få vidkännas så stora obligatoriska avdrag och avgifter att, såsom för sökandena blir fallet, den behållna avlöningen, för hela deras återstående tjänstetid räknat, blir väsentligt mindre än om de kvarstått på gammal stat. Visserligen blir högsta pensionen höjd från 4,600 till 5,000 kronor, men inkomstminskningen under tjänstetiden är för nu ifrågavarande tre professorer så avsevärd, att förmånen av de nya avlöningarna kan te sig ganska oviss. Att nu ifrågavarande förhållande kunnat inträda, beror delvis på höjningen med 250 kronor i bostadsavdraget men huvudsakligen på att dessa befattningshavare icke förut varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa men nu äro skyldiga att ingå i denna kassa och erlägga dels pensionsavgifter, dels ock befordringsavgifter. Med hänsyn till sökandenas ålder uppgå sistnämnda avgifter till mycket avsevärda belopp. Under de fem första åren, då dylika befordringsavgifter utgå, uppstår därför, även med beräkning av de nya lindrigare reglerna för sådana avgifter, en årlig minskning av den behållna avlöningen av 460 kronor för Sjöström, 445 kronor för Petersson och 522 kronor 50 öre för Timberg. Jag finner därför i likhet med statskontoret starka billighetsskäl tala för att bereda dessa tre professorer någon gottgörelse.

I avseende å gottgörelsens beräknande ansluter jag mig till den beräkningsgrund, statskontoret förordat, vilket innebär, att man, utan någon ränteberäkning, summerar dels de behållna avlöningar, dessa pro-

fessorer under sin återstående tjänstetid intill uppnådd pensionsålder hava att uppbära enligt ny stat, och dels dem, de under samma tid skulle uppburit, om de kvarstått på gammal stat, samt drager det förra beloppet från det senare och fördelar resten att såsom gottgörelse utgå med en femtedel under vart och ett av åren 1918—1922, i den mån de då ännu äro i tjänst. Med iakttagande av den numera fastställda sänkningen i befordringsavgifterna blir sagda rest för Sjöström 830 kronor eller 166 kronor om året, för Petersson 425 kronor eller 85 kronor om året och för Timberg 2,097 kronor 50 öre eller 419 kronor 50 öre om året.

Såsom statskontoret framhållit, torde gottgörelsen böra anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten.»

I likhet med departementschefen anser utskottet starka billighets-
skäl tala för att i förevarande fall bereda vederbörande tjänst innehavare någon gottgörelse för den inkomstminskning, som trots löneregleringen inträder under deras tjänstetid, och finner sig utskottet därför böra för-
orda bifall till Kungl. Maj:ts framställning.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må
av riksdagen bifallas.

61:o) Kungl. Maj:t har i punkt 54 under tionde huvudtiteln föreslagit, att riksdagen må medgiva, att det under tionde huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten ökas med 10 kronor eller från 2,315,581 kronor till 2,315,591 kronor.

*Angående
anslaget till
allmänna
indragnings-
staten.*

Över denna framställning kommer utskottet framdeles att avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

[54.]

anmäla.

62:o) I avseende å Kungl. Maj:ts förslag angående regleringen av utgifterna under tilläggsstateus för år 1918 tionde huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna, kommer utskottet att framdeles avgiva särskilt, med nr 17 B betecknat utlåtande; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Angående
ordinarie
anslag.

63:o) Beträffande de ordinarie anslag, vilka icke blivit här ovan särskilt omförmälda, har någon förändring icke ifrågasatts; och får utskottet alltså hemställa,

att samtliga de ordinarie anslag under denna huvudtitel, i avseende å vilka förändring icke blivit härövan ifrågasatt, må i 1919 års riksstat upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 26 februari 1918.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Reservationer:

vid punkt 47 (angående pension åt vaktmästaren P. A. P. Malm) av herrar Berg i Munkfors, Borg, Edbom och Borggren;

vid punkt 60 (angående gottgörelse till professorerna J. A. Sjöström, E. V. E. Petersson och A. G. Timberg) av herrar Nilsson, Carlson i Herrljunga, Bogren och Edbom.

Herrar Hallin och friherre Langenskiöld hava begärt få antecknat, att de icke deltagit i behandlingen av tionde huvudtiteln. Vidare har herr Kristensson anhållit få antecknat, att han icke deltagit i behandlingen av vissa punkter av samma huvudtitel.

Tabell över anslagen under riksstatens tionde huvudtitel.
Pensionsväsendet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Civila pensionsväsendet.					
1	Pensionering av civila tjänst innehavare, <i>förslagsanslag</i>			1,900,000	
2	Förvaltningsbidrag till en ny änke- och pupillkassa för civilstaten			35,000	
3	Statens andel i kostnaden för pensionering av extra provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>			15,000	
4	Statens andel i kostnaden för pensionering av lasarettsläkare, <i>förslagsanslag</i>			25,000	
5	Bidrag till sjuksköterskors pensionering, <i>förslagsanslag</i>			15,000	
Barnmorskornas pensionering:					
6	Statens bidrag till pensionering av barnmorskor, <i>förslagsanslag</i>	30,000			
7	Kostnaden för förvaltningen av barnmorskornas pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst	11,000		41,000	
Handelsflottans pensionsanstalt:					
8	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	101,000			
9	Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>		31,000		
10	Förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst		31,000	101,000	62,000
11	Bidrag till kungl. hovkapellet's pensionsinrättning			3,000	
12	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.			157,276	
13	Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, <i>förslagsanslag</i>			68,000	
14	Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, <i>förslagsanslag</i>				45,000

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Folkskollärares pensionering:				
15	Bidrag till folkskollärares pensionering ¹⁾	4,331,892		
16	Bidrag till folkskollärarnas änke- och pupill- kassa	76,811	4,408,703	
17	Bidrag till småskollärares m. fl. ålderdomsunder- stödsanstalt, <i>förslagsanslag</i>		330,000	
18	Bidrag till dövstumlärares pensionsanstalt, <i>för- slagsanslag</i>		35,000	
19	Tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, <i>förslagsanslag</i>			2,000
20	Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete, <i>förslagsanslag</i>		15,000	
	Säger för civila pensionsväsendet		7,148,979	109,000
B. Militära pensionsväsendet.				
Arméns pensionskassa:				
1	Ersättning för mistade löneinhållningar	4,640		
2	Ersättning för nådårs- och begravningshjälps- besparingar	28,080		
3	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	134,361		
4	Förstärkande av det i 1917 och 1918 årens riks- stater uppförda anslag för bidrag till pen- sionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, <i>för- slagsanslag</i> , högst		6,178	
5	Upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering m. m., <i>förslagsanslag</i>		3,500,000	
6	Tillfälliga understöd åt avskedade underoffice- rare och vederlikar vid armén, <i>förslagsan- slag</i>		16,000	
7	Ersättning för inkomster från Vadstena krigs- manshuskassas äldre medel	106 000	273,081	3,522,178
8	Vadstena krigsmanshuskassa		137,640	
9	Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär tjänstgöring		30,000	
10	Förhöjning i gratialen åt avskedad manskap		648,000	
11	Tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare, <i>förslagsanslag</i> , högst			835
Flottans pensionskassa:				
Ersättning för minskade inkomster:				
12	Pensionsfonden	36,320: —		
13	Gratialfonden	16,650: —		
14	Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond	33,100: —		
		86,070		

¹⁾ Beträffande detta anslag kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande.

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15 Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, <i>förslagsanslag</i>	253,300			
16 Pensionering av flottans gemenskap, <i>förslagsanslag</i>	251,300			
17 Tillfälliga understöd åt visst f. d. stammanskap vid marinen m. fl., <i>förslagsanslag</i>		3,000		
18 Tillfälliga understöd åt f. d. daglönare vid marinen, <i>förslagsanslag</i>		17,030		
19 Tillfälliga understöd åt f. d. befattningshavare vid lotsverket, <i>förslagsanslag</i>		9,000	590,670	29,030
20 Invaldhusfonden			60,350	
21 Bleserade över- och underofficerare, <i>reservationsanslag</i>			2,400	
Säger för militära pensionsväsendet			1,742,141	3,552,043
C. Allmänna indragningsstaten.				
1 Diverse föremål, <i>förslagsanslag</i> ¹⁾			2,315,591	
Summa			11,206,711	3,661,043

¹⁾ Beträffande detta anslag kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande.